

Domoljub

V Ljubljani 21. junija 1944

57 - Štev. 25

Pri lončarju

Boj za človeka

Po krščanskem naziranjju je človek najbolj čudovito ustvarjeno bitje, o katerem pravi sv. pismo, da ga je Bog postavil le malo pod anjele. To veličastno prednost daje človeku njegova duša, po kateri je človek Bogu podoben. Za človekovo dušo pa se v vsej človeški zgodovini bje neprestan boj, ker so se v zgodovini vedno našli ljudje, ki so to bogupodobnost v človeku tajili.

V čem se kaže ta človekova bogupodobnost? V tem, da gospoduje vsem živim in mrtvim stvarjem v stvarstvu, v razumnosti in v svobodi. V tem je vse človekovo dostojanstvo. Po krščanskem nauku, ki ga tako lepo razlaga okrožnica Pija XI., je človek povišan do dostojanstva božjih otrok ter je združen v skrivnostnem telesu Jezusa Kristusa z božjim kraljestvom.

Komunizem pa seveda vse to tajl ter naglašja, da je vse, kar je, le gola materija, najsi bo že rastlina, žival ali človek. To komunizem kajpada le trdi, ne da bi to tudi dokazl. Vendar trdi to s tako silo, da mu omejeni ljudje nazadnje verjamejo. Ne pomislijo pa, kaj bi bilo iz človeka, ko bi vse bilo res le gola materija. Ko bi človek bil le materija, bi ne imel prav nobenih pravic, marveč bi vse pravice bile združeno v brezrazredni družbi, kakor komunizem to v resnici hoče. Če je človek le materija, nima duše, potem tudi nima razuma, nima svobodne volje, potem tudi ne bi mogel biti gospodar stvarstva ter bi zaradi tega ne imel nobenih pravic niti ne za najbolj skromno zasebno lastnino. Zato se tudi nikdarle čuditi, če komunizem tako pobija zasebno lastnino.

Papež v svoji okrožnici našteva sedem pravic, ki jih ima človek in katerih mu nihče vzeti ne sme. Te pravice so: pravica do življenja in telesne celosti, pravica do stvari, ki jo človek za svoje življenje potrebuje, pravica, da hrepeni po zadnjem namenu, ki mu ga je Bog postavil, pravica do združevanja, pravica do zasebne lastnine in poraba lastnine. Prva izmed vseh teh 7 pravic, ki jih po krščanskem nazoru človek ima, pa je pravica do življenja. Življenja človeku nihče ne sme vzeti, tudi tistemu ne, ki še ni rojen. Iz tega tudi jasno sledi, kako je kruto in nekrščansko omejevanje rojstev prav za prav pripravljalo tla sedanjemu komunističnemu divjanju.

Za dosego svojega namena, ki ga človek ima od Boga, mora človek skrbeti za svoje življenje. Zato pa potrebuje tudi zasebne lastnine, ki mu omogoča življenje. Lastnina je nekaj tako svetega, da jo nihče ne sme vzeti in se ji človek tudi odpovedati ne more. Če vzame kdo človeku to pravico, mu vzame tudi druge in mu tako vzame vse. Človek, ki si je dal vse to vzeti in se vsemu temu odpovedati, neha biti svoboden človek.

Nekateri trdijo, da večjih sužnji in tlačani tudi niso imeli pravic. Suženstvo in tlačanstvo je odpravljalo krščanstvo. Toda suženj je bil vendarle človek. Čeprav kot suženj ni imel nobenih pravic, je pa imel vsaj možnost, da jih bo prej ali slej deležen, če ga bo gospodar osvobodil. Tlačan pa je imel svoje pravice, čeprav ni mogel vedno gospodariti s sadovi svojega dela. Človek v komunizmu pa nima nobenega upanja več, da bi bil kdaj česa deležen. Kakor pravi papež v svoji okrožnici, postane človek v komunizmu »le kolesce v velikem stroju«.

Komunizem je največji človekov sovražnik, ker hoče iz njega po svojih naukih napraviti le nekega stroja, nekekega robota, ki bo smel le telesno delati, pa bo brez človekovega dostojanstva, brez misli, brez svobode, brez lastnine — le gola številka in nič več.

Vojni dogodki preteklega tedna

Anglija bombardirana z novim razstrelivom

Nemško uradno poročilo dne 16. rožnika kratko naznanja: Južno Anglijo in londonsko mestno področje smo obstreljevali v pretekli noči in danes dopoldne z novimi razstrelivi najtežjega kalibra.

Več nemško uradno vojno poročilo o tem dogodku ne pove, pač pa so Angleži o tem več poročali, o čemer pa bo govora na drugem mestu.

Nemško uradno poročilo dne 17. junija naglašja: Od 15. junija, in sicer od 23.4 ure ponoči sta južna Anglija in londonsko področje z majhnimi presledki stalno pod ognjem naših najtežjih razstreliv. Računati je treba z najhujšimi razdejanji na prizadetih področjih.

Hude bitke v Normandiji

Izkrcane angloameriške čete v Normandiji zdaj nimajo lahkega stališča, ker je nemški odpor vedno hujši in ne morejo naprej. Celo tako daleč je prišlo, da je tisti pas, ki so ga Angloameričani ob obali zasedli, vedno ožji, ker Nemci sovražnika vedno bolj nazaj potiskajo. Naj tukaj slede poročila:

Dne 12. t. m. naglašja nemško uradno vojno poročilo, da so se vsi sovražni poskusi, da bi med mestoma Caen in Bayeux predrili naprej, ostali brez uspeha. Sovražne izgube na morju vedno bolj naraščajo. Sovražnik je izgubil 17 letal.

Dne 13. t. m. naglašja nemško vojno poročilo, da je sovražnik z močno uporabo letalstva skušal razširiti svoje mostišče proti jugu in zahodu. Bili so silni boji pri Caenu in Bayeuxu, kjer je sovražnik imel zelo krvave izgube. Sovražnik je izgubil 76 letal.

Nemško vojno poročilo dne 14. t. m. sporoča, da je nemška oklepna bojna skupina sunila naprej v sovražno predmostje vzhodno od reke Orne ter sovražniku zadala hude izgube. Drugod so bili močni sovražni napadi odbiti ter so nemške čete s protinapadi osvojile nekaj krajev, ki so poprej bili izgubljeni. Sovražna skupina, ki je vdrla južno od kraja Caumont, je bila docela uničena. Hudi pomorski boji so prizadeli sovražniku mnogo izgub. Letalstvo je potopilo 2 prevozniki ladji in 2 rušilca.

Nemško vojno poročilo dne 15. t. m. naglašja, da bitka v Normandiji postaja vsak dan hujša. Sovražnik se s pomočjo ladijskih topov trudi, da bi razširil svoje mostišče ter dovaja vedno nove čete. Vzhodno od kraja Caumont je bilo uničenih več sovražnih padalskih oddelkov, ki so tamkaj odskočili. Le pri kraju Ste. Mere Eglise je sovražnik pridobil nekaj ozemlja. Včeraj je bilo potopljenih ali poškodovanih 14 prevoznih ladij s 101.000 tonami. V prvih 10 dneh bitke je sovražnik tukaj izgubil nad 400 oklepnikov in nad 1000 letal. Krvave sovražne izgube pa so z mnogokrat večje kakor nemške.

Nemško vojno poročilo dne 16. VI. se glasi, da so včeraj Nemci povsod napadali. Vzhodno od reke Orne so je nemški oklepniški klin zasadil v sovražne postojanke. Tudi zahodno od kraja Caumont in južnozahodno od kraja Carentan so nemške divizije sovražnika vrgle nazaj ter si utrdile nove položaje. Hudi boji so še pri kraju Ste. Mere Eglise, kjer je sovražnik dosegel malenkostne uspehe.

Dne 17. t. m. uradno sporočajo, da so Nemci včeraj vzhodno od reke Orne v hudih bojih osvojili nazaj večji del tamkajšnjega gozda južno od kraja Havente. — Popolnoma so uspehi obrambni boji z močnimi sovražnimi oklepniškimi silami južno od Tillyja. V teku so še boji na obeh straneh ceste med krajema Bayeux—St. Lo, kjer je sovražnik napadel z močnimi silami. — Ponesrečil se je sovražnikov napad severnozahodno od kraja Carentan. Le na področju kraja Ste. Mere Eglise se je sovražnika posrečilo, da je vdrl naprej proti kraju Sauveterre—Le Cante, kjer so zdaj hudi boji.

Boji v Italiji

Dne 12. t. m. pravi nemško uradno poročilo, da je težkeše boje bilo med Tirenskim morjem in jezerom Bolseno, kjer je sovražnik po hudem boju dobil nekaj ozemlja.

Dne 13. t. m. uradno sporočajo, da je sovražnik med Tirenskim morjem in reko Tiber napadel z oklepniki ter je dosegel nekaj uspehov zahodno od Bolsenskega jezera, da pa so Nemci vdore zajeli pri pet sovražnih napadov nato odbili. V Apeninih in Abrucih sovražnik le počasi sledi Nemcem, ki se tukaj umikajo v Apenine.

Dne 14. t. m. omenja uradno vojno poročilo, da je sovražnik pri Bolsenskem jezeru tudi včeraj napadal ter bil po hudih bojih povsod zavrnjen. Šele zvečer si je sovražnik vzhodno od jezera dobil nekaj ozemlja. Preteklo noč so se nemške čete odmaknile proti severu.

Dne 15. t. m. pripoveduje nemško vojno poročilo, da na obeh straneh jezera Bolseno sovražnik hudo pritiska, da so se nemške čete arditno upirale, niso pa mogle preprečiti, da ne bi bil sovražnik dobil spet nekaj ozemlja. Novi napadi na severu pa so bili vsi odbiti.

Nemško vojno poročilo dne 16. t. m. razglasa, da je sovražnik v množicah napadal s pehoto in oklepniki zlasti na področju severno in severno-vzhodno od kraja Orvieto. Na dveh krajih je vdrl. Tukaj boji še trajajo.

Nemško uradno poročilo dne 17. t. m. pravi, da je sovražnik zdaj začel napadati severno-vzhodno od Bolsenskega jezera, kjer se mu je posrečilo, da je med nemškimi zaščitnicami napravil več vdorov. Pri Grossetu so bili sovražni napadi razbiti. — V jutranjih urah tega dne je sovražnik izkrcal svoje čete na otoku Elba, kjer so zdaj v teku hudi boji s tamkajšnjimi šibkimi nemškimi nosadnimi četami.

Prezident general Rupnik delavcem

Dne 13. t. m. zvečer je Delavska protikomunistična akcija praznovala polletnico svojega plodnega dela med slovenskim delavstvom. K tej slovenski je prišel tudi predsednik general Rupnik ter slovenskim delavcem imel daljši programski govor, v katerem je med drugim dejal:

Kmetje in vi, dragi delavci, ste živci naše domovine. Vi pa ste v teh dneh zmešnjav, zmene in zbežnosti brez oklevanja in odločno nastopili proti brezbožnemu, protinarodnemu, zločinskemu židovskemu boljševizmu kot enotna fronta in s tem odločili tudi o njegovi usodi. Zaradi vas, ki vse je hotel imeti za prvobornike revolucije, pa ste mu napovedali boj v sodelovanju z mojimi kmeti in z mojo borbeno in zvesto mladino, boljševizem pri nas že propada in bo tudi dokončno izginil.

Vaša odločitev in vaše delo pa je pomembno prav posebno zaradi tega, ker je poleg kmeta vaš član tisti, ki je na dogajanjih današnjih dni najbolj prizadet. Te borbe in te žrtve, ki jih je naš narod zaradi izdajaleškega početja komunističnih plačancev svetovnega židovstva moral pretrpeti in dati, morajo v novi bodočnosti prineseti plačilo našemu narodu, vam pa popravo pretrlih krivic in dostojno, na pravičnosti in upoštevanju temelječe življenje.

V rešitvi družabnih vprašanj na narodnostni podlagi je obsežna naša bodočnost.

Za to delo pa sta potrebna nesebičen napor in žrtvovanje vseh Slovencev kot enote.

Postavili ste si program: Bog, etan in narod! Po tem programu ste s svojim delom dali svetel zgled vsem Slovincem. Kakor je vaša borba proti komunizmu postavljen cilj: vse za etan in narod, tako mora biti nam vsem skupen cilj: vse sile in vse žrtve za rešitev slovenskega naroda!

Vi, ki ste se poleg mojih kmetov prvi organizirali, ste pa tudi pokazali vsem, da naša rešitev ne sme temeljiti na strankarstvu, ampak na složenem sodelovanju vseh Slovencev kot enote. V tem ste zaradi mesta, ki ga v narodni skupnosti zavzemate, prepričljivo opozorili onim, ki tega še do danes niso spoznali.

Ginjen pa se vam, dragi moji delavci, ki ste eden izmed najpomembnejših stebrov, na katerih stoji moje delo za rešitev in bodočnost naroda in domovine, zahvaljujem za zaupanje, ki ste mi ga že od vsega začetka izrekli in mi sledili.

Kakor sem se doslej trudil, da vam — kakor vsemu mojemu ljubljenu narodu — s svojim delom koristim, tako bom v zaupanju v Boga in Njegovu priučujočnem nad slovenskim narodom opravičal svoje težke dolžnosti tudi v bodoče, da bo v novi Evropi, kateri v boju z boljševizmom in njegovimi pobesnelimi pomagači gradi obrise nemški vojak, slovenski narod zavzel dostojen prostor in da bo v tej narodni skupnosti vsak etan in vsak posameznik etal na mestu, ki mu po zaslugi in pravičnosti pripada.

Zato pa tako kot doslej tudi v bodoče zbirajmo sile, ustvarjamo za svojim borbenim domobranstvom enotno fronto Slovencev z živo, dejavno vero, zaupajmo v Boga in svoj narod in ustvarjajmo po svoje svoji bodoči sreči.

Slovenski delavci za pravičen družabni red

Delavska protikomunistična akcija pa je ob tej priliki izdala oklic vsem slovenskim delovnim stanovom, kjer jih vabi, naj se ji pridružijo, poziva podjetnike, naj vsaj zdaj zapuste pota židovskega in masonskega kapitalizma ter naj krenejo na pota slovenskega delavca, končno vabi vse stanovne, naj se združijo v boju zoper komunizem in za novi pravičnejši družabni red na tej podlagi:

1. Do korenin mora uničiti med Slovenci, zlasti pa med delovnimi stanovmi boljševiški komunizem.
2. Namesto frimasonsko-židovskega kapitalizma hoče ustvariti s pomočjo delovnega ljudstva nov, po božjih in naravnih zakonih utemeljen, vsem slovenskim delovnim stanovom pravičen gospodarski red.
3. V okviru občinskih, etanovskih, poklicnih in obratno občinskih interesov hoče pravično preurediti in smotno zavarovati pravice vseh gospodarskih panog, a tem, da ustvarimo pravično razmerje med delom in kapitalom.

Z udarnim bataljonom po Dolenjskem

Junaške dogodivščine domobrskih junakov od Ljubljane do Bele cerkve

Pretekli mesec so naši domobranci ljubljanskega udarnega bataljona od Ljubljane udarili po vsem Dolenjskem ter učinkovito preganjali komuniste, kjer koli so jih dosegli. Naj govore poročila fantov:

Sredi borb šmarnice

Dne 29. aprila se je udarni bataljon odpeljal z Iga na Malo Slevico. Tam so naredili pohod proti Dvorski vasi, kjer so prenočili. Naslednji dan so ves čas grmeli topovi in prepevali smrtno pesem tolovajem. Tam so se mogli naši fantje nekega dne zvečer zbrati kar na prostem že k petim šmarnicam. Mladi fantovski glasovi so privabili tudi prebivalstvo, ki se od ginjenosti ni moglo zdržati solz. To je bilo vse kaj drugega kakor komunistični miting!

Celo politkomisar je spregledal

Na Lučarjevem kalu v fari St. Vid pri Stični so 4. maja domobranci zagledali večjo četo rdečih, ki so imeli s seboj tudi otovorjene mule. Zagnali so se za njimi in pri tem je obležal smrtno ranjen politdelegat. (To je komunist, ki ima vsako dopoldne in popoldne propagandna predavanja pri manjši rdeči enoti.) Ko so prišli domobranci do njega, je s težavo iztisnil iz sebe: »Tovariš, kruto sem se prevaril, ko sem šel k partizanom.« Škoda, da se je spomnil šele tako pozno!

Komunisti niso nikjer več varni

Ze pri Muljavi so domačini domobrancem pripovedovali, da so se komunisti zaklinjali: »V mirne hribe naj pridejo za nami, če si upajo, tam jim bomo že pokazali.« Res so tam precej divji gozdovi, v katerih se komunisti skrivajo prav od začetka OF in kjer jih doslej še nihče ni motil. Kljub grožnjam so naši fantje brez strahu zaletovali rdeče tudi tja. Ti pa so kot povsod drugje, mislili le na to, kako bi odnesli pete.

Šile žganja, hlebi domačega kruha

Čeprav so ljudje v krajih, kjer se je pomikal udarni bataljon silno veliko trpeli in so jih komunisti obrali do golih kosti, so vendar hoteli z darovi pokazati domobrancem svojo ljubezen. Večkrat se je primerilo, da jih je gospodinja pričala na pragu svoje hiše s steklenico žganja ali lončnim vrčem vina. Od hoje utrujenim in težko opranim fantom se je ta stvar kar prilegala, zlasti če je peklo sonce. Ponekod so jim ljudje kar mimogrede, ko so korakali skozi vas dajali kose domačega kruha. Kjer so se naši fantje ustavljali, so jim postregli tudi s toplimi branci. Domobranci pa tudi niso hoteli ostati dolžni. Delili so cigarete, kose sira in masla ter vojaški kruh.

»Bel kruh nam režeš tovariš Tito!«

5. maja je 28. četa uničila na Selah pri Šumберку komunistično skladišče streliva. Rdeči so imeli tam blaga za kakšne tri voze. Po daljšem pohodu so domobranci prišli do Volčjih jam in pregnali iz bližnjega hriba v naskoku cel bataljon rdečih. Ti so si pravkar pripravljali kosilo. Na odevah so bili celi kupi oluščjenega in opranega krompirja in korenja; v kotlih se je kuhalo svinjsko meso in ričet. Za prihodnje dni so imeli rdečari pripravljene vola in svinjo za zakol. Bežeda komunistična tolpa ta dan prav gotovo ni pela tiste svoje poveljke: »Bel kruh nam režeš tovariš Tito. Tito!« Tudi pet mrtvecev in dva ranjenca so pustili.

Požigalka je vpila: »Živej Tito!«

6. maja so domobranci pregnali komuniste iz Dobrave. Domačini so našim fantom pripovedovali, kako je požorela njihova vas. Komunisti so hodili od strehe do strehe in zažigali. Zlasti je bila navdušena komunistka, ki je požigala z gorčico škupo slame in vpila: »Živej Tito, živej Tito!« Ljudje so se komaj zdržali, da se niso z golimi rokami vrgli na do zob oborožene zločince.

Proti komu se bore komunisti

V zadnjih bojih je Žužemberk zelo trpel, saj so zmetali komunisti vanj na tisoče min in granat; pa še niso bili zadovoljni. Brž, ko so spet imeli možnost, so pogrnali v zrak župno cerkev in odvedli dekana. Ravno nedelja je bila, ko so šli

naši fantje v Žužemberk in ženico so jim tožile: »Dve cerkvi smo imeli pa moramo biti še na praznik brez maše.«

Spet so jih zmotili pri kosilu

Pri Malem Lipovcu je tretji vod 71. čete kljub hudemu strojničnemu ognju naskočil komuniste v ugodnih položajih in jih zapodil v beg, čeprav je bilo rdečkarjev trikrat več. Fantje so zajeli več ranjenecov, mrljice so odvlekli s seboj.

Pri Velikem Lipovcu je bežal drugi bataljon ljubljanske brigade. Proti svoji navadi je pustil kar na mestu 11 mrtvecev, ki jih morajo sicer posebni oddelki tolovajske vojske pod strogimi kaznimi odnesti s seboj in skriti, da bi se tako prikrile izgube. Domobranci so zajeli tri ujetnike in štiri vojaške kotle, ki jih rdeči niso mogli natovoriti na mule in odnesti s seboj, ker bi se živali opekle. Bili so namreč nad ognji in v njih se je pravkar kuhalo kosilo. — Politkomisar je na begu odvrnil torbo, kjer je bilo veliko zanimivih zapiskov.

Politkomisarjev zapiski

Politkomisarjeva torba je zelo zaželen vojni plen, saj iz nje izveš, kako rdečim gre. 2. četa I. bataljona X. (t. j. Ljubljanske) udarne brigade je, kot je razvidno iz uplenjenega imenskega seznama, v dneh od 7. febr. do 27. aprila precej izplahnela, čeprav so ji dodelili nekaj na novo mobiliziranih. 7. februarja je imela po spisku 54 mož »na licu« pa 42, 27. aprila pa po spisku 36, navzočih je bilo le 18. V pismu, ki ga je mislil politkomisar pravkar odposlati kakemu funkcionarju pri drugi edinici, je posebno razveseljeval stavek: »Ali ga tudi pri vas Primorci tako lomijo?« Kaže, da so Primorci že v celoti spregledali rdečo sleparijo. Saj ni čudno, ko se morajo v rdečih tolpah skupaj z italijanskimi komunisti boriti proti slovenskim bratom. Da bi se Savojec boril za slovensko narodno osvoboditev, tega pač ni mogoče verjeti. In vendar imajo v NOV badojčevci v oskrbi skoro vse težko orožje in komoro.

Nova komunistična laž

»Vojska kralja Petra« se je predstavila pri Razdrtem

Komunisti zdaj delajo propagando, češ, da niso več komunisti, marveč so zdaj le vojska kralja Petra. Ko je te dni nekdo kmečki ženi v ljubljanski okolici povedal, da so zdaj komunisti postali »kraljevi vojski in da so zdaj samo še narodni, je ta ženska, ki komunistične tolpe že dolgo pozna, zaklicala:

»Gospod, ne verjemite jim! S tem nas hočejo le preslepiti, ker se jim je začelo slabo goditi!«

Bolje bi noben šolan človek ne bil mogel označiti te nove komunistične sleparije, kakor jo je označila ta preprosta kmečka ženica, ki ima glavo na pravem mestu. Ti ljudje so že tolikrat menjali svojo zunanjo dlako, da jim pač nihče, če je še zdrave pameti, ne bo verjel. Le malce pomislimo!

Preden je pri nas izbruhnila vojska, so politaino rovarili zoper kralja in kneza Pavla. Ko je bil sklenjen pakt z Nemčijo, po katerem bi bila Jugoslavija lahko ostala v miru, so prav kolovodje teh ljudi v Belgradu organizirali znani puč ter s tem napravili vojsko. Po mestu so se vozili z rdečimi zastavami, kar je bilo dokaz dovolj, da je za tem pučem poleg Anglije stala tudi rdeča moskovska internacionala.

Ko je zaradi njih izbruhnila vojska, so komunisti, ki so že takopu rovarili v vojski, prvi pometali proč orožje, da je nastala splošna zmeda in je Petrova Jugoslavija žalostno obležala.

Nato se spomnite prvih dni, ki so sledili. Le pomislite, kakšno vlogo so takrat igrali ti ljudje, zlasti po Dolenjskem in Gorenjskem. Pa tudi na Tolminkem je bilo nekaj podobnega.

Še poleti pa so prav isti ljudje ustanovili OF ter ljudem trosili peska v oči, da moramo zdaj biti vsi eno, ker gre za osvoboditev slovenskega naroda izpod okupatorjat, da bo treba po-

Prisotnost je zlata vredna

Najbolj so ponosni naši fantje na majhne dogodivščine pri katerih so se s svojo pretnostjo izmazali in še celo rdečim kakšno zagodili. Mala pred Liscem je stopil domobranec mimogrede pozdravit znanca, ki so bili precej stran od poti, kjer je šla četa. Naenkrat opazi kako se pomika proti njemu patrola rdečkarjev. Najprej se je skril, toda oni so ga že opazili in ga začeli obkoljevati. Po njem bi bilo, da se ni spomnil zvijače. Tako pa je na ves glas zavpil: »Levo krilo naprej, mitraljezi naprej, juriš hural!« Čeprav je bila četa domobrancev daleč, je tolovaje prevzel tolikšnem strah, da so odvrgli strojnico in dva zabojska strelišča ter zbežali. Predrzi in zviti fant je ponosno prikorakal k četi, dasi je težko nesel.

Da bi ranjenemu soborcu oskrbeli pomoč

Ena četa je bila pri Zabukovju, druga blizu Trebeljnega. Med njima je bila ves rdeča Gubčeva brigada. V 28. domobranski četi je bil nekdo ranjen; fantje so ga za silo sami obvezali, a hoteli so, da bi se pobrigal za ranjenca medicinec, ki je bil tedaj pri 16. četi. 25 fantov se je javilo, da gredo ponj. Udarili so kar naravnost in prišli v stik z rdečo brigado. Čudol Tolovaji se sploh niso skušali ustaviti. Razbežali so se na obe strani in mala skupinica sredi njih prišla do 16. čete in se brez izgub vrnila z medicincem proti Zabukovju.

Pot nazaj v Ljubljano

Pri Radolah je prišel udarni bataljon že na ozemlje, ki ga čuva domobranska posadka iz Bele Cerkev. Življenje teče ljudem nemoteno v poljskem delu. Iz Kronovega se je bataljon peljal z avtomobili v Krško, od tod pa z vlakom proti Ljubljani. Iz vlaka sta vihrali dve slovenski zastavi in iz vagonov je vso pot donela naša pesem. Ljudje ob progi so se ustavljali in mahali domobrancem v pozdrav. 16. maja so se fantje po 18 dneh neprestanih napornih pohodov odpočili v Ljubljani.

staviti novo Slovenijo, kjer pa ne bo prostora za kralja Petra.

Nato so prišli časi, ko so odkrito povedali, da so komunisti in so od svojih vojakov zahtevali komunističen pozdrav. Rdeča zvezda je prišla na površje. Pa je le malo mesecev poprej med njihovimi tolpmi bilo pod smrtjo prepovedano govoriti, da bi to bili komunisti.

Po 8. septembru leta 1943 so se čisto odkrito razglasili za komuniste ter izjavili, da morajo vsi, ki so kdaj bili v OF, biti komunisti. Takrat je postalo tudi jasno, da so taisti »narodni osvoboditelji« bili že dolgo časa zvezani z italijanskimi »okupatorjem«, zoper katerega so se na videz borili, v resnici pa so uničevali z njegovo pomočjo le slovenski narod.

Tito, ki je bil prav za prav le nameščeneec Moskve, je zdaj začel v precep, ker ga gonijo na vseh straneh nekdane Jugoslavije. Zdaj so začeli spet govoriti, češ da so »kraljeva vojska«, »vojska kralja Petra«, tistega Petra, ki so ga že tolikokrat poprej prekleli in vrgli s prestola.

Kajpada se moti tisti, ki meni, da je zdaj tega spreminjanja med komunisti konec. To spreminjanje se bo nadaljevalo kakor bo potreba nanesla.

Kako »jugoslovanska in slovenska in narodna je ta vojska kralja Petra«, naj dokaže samo napad te »vojske« na Razdrto pri Postojni, kjer so bili nastanjeni oddelki slovenske narodne straže.

Slovensko narodno postojanko v Razdrtu so napadli ti roparji, in sicer je napad izvršila takojmenovana »Gregorčičeva brigada«. Kakšna je ta brigada, naj pove tole:

Prva dva bataljona te brigade sta res sestavljena iz slovenskih prisilnih mobilizirancev s Prjemorskega in Gorenjskega. Vaak teh dveh bataljona

Dalje na 4. strani spoda.

Kaj je NOVEGA

d Biserne sv. maše je daroval 7. junija v Stan-drežu pri Gorici bivši tamošnji župnik-zlatomašnik gospod Josip Kosevel. Zelimu g. jubilaru še celo vrsto let, obarjenih z božjim blagoslovom!

d Nove maše v ljubljanski škofiji. Dne 18. junija je daroval novo mašo v Lichtenurnu v Ljubljani starotirski rojak g. Stanko Pavlič. — Istega dne je opravil prvo prevelo daritev v ljubljanski stolnici g. Janez Kotar iz Stovorja pri Sv. Križu nad Litijo. — Dne 16. junija pa je prvič naševal in sicer v križanski cerkvi v Ljubljani belokranjski rojak g. Gregor Andoljšek iz Rožnega dola, sledečo nedeljo pa g. Bogomir Korjan iz Dolenje vase. Ad multos annos v blagor vere in domovine!

d Osem slovenskih novomašnikov je bilo posvečenih v soboto, 3. junija, v Gorici. Takoj drugi dan sta bili že dve novi maši in sicer pri Sv. Luciji ob Soči, ki jo je daroval g. Ludvik Sluga, in v St. Petru pri Gorici, ki jo je opravil g. Mirko Škarabot. Obe novi maši sta bili po zaslugi tamošnjih gg. župnikov zelo dobro pripravljene. Ljudstvo je zelo pomagalo, saj se zaveda, da je od duhovnikov odvisna usoda naroda. Zelimu obojima gg. novomašnikoma velikih uspehov pri težkem delu v Gospodovem vinogradu!

d Cenik za vožnje za potrebe »Prevozac. Za vožnje s tovornimi avtomobili izven ljubljanskega bloka se računa od tone in kilometra po 9 lir. — Če vozi prevoznik blago v obe smeri, se računa za eno smer polna cena, za drugo pa 50%. — Naročnik vožnje plača podjetju poleg prevoznine še dnevnic 200 lir za enega soferja.

d »Trgovski list« je oddeljal tudi glasilo obrtnikov, je objavil Odsek za obrtništvo Združenja industrijev in obrtnikov Ljubljanske pokrajine.

d Hud boj za češnje je v Ljubljani. Kdor se ne drena in ne čaka včasih po več ur, ne pride do njih. Zato bi bilo prav, da se tudi za vse sadne vrste uvedejo karte.

d Junake smrti je padel v Italiji padalski nadlovce Maks Kovač iz Vojnika. Bil je eden najhujših v svojem oddelku. Pokopali so ga na nekem vojaškem pokopališču v Rimu.

d Na mednarodnem oddelku padovanskega vseučilišča je bil proglašen za doktorja Tržičan Elnja Apil.

d Pouk na srednjih šolah so zaključili v Gorici v soboto, 10. junija.

d Po 200 gramov soli na osebo so prejeli potrošniki gorške pokrajine v juniju. Pekli so dobili 600 gramov soli za vsak metriski stot nakazane količine moke.

d Okupna cena za pšenico nove letine v Jadranskem Primorju bo značala 350 lir, za riž 270 lir, za koruzo 250 lir za st. Čeprav so odkupne cene žito povzile, bodo ostale cene kruha iste.

d Nekaj cerkvenih iz gorške nadškofije. Na dan Sv. Rešnjega Telesa letos v gorški nadškofiji ni bilo procesije zunaj cerkve. — V Gorški nadškofiji je razpisal konkurz za 28 župnij, ki so nezasedene. Med njimi so Ledine nad Idrijo, Ribenberg, Devin, Štanjel, Godovič in druge. Vse te

Nadaljevanje s 3. strani.

nov šteje po 200 mož. Kakor je povedal prisilni mobilizirane, ki se mu je v Razdrtem posrečilo pobegniti od te »narodne vojske kralja Petra«, so bili Slovenci v teh dveh bataljonih zastopani, imeli so slabšo hrano kakor drugi, njihovi poveljniki pa so bili sami Dalmatinci.

Tretji bataljon te »jugoslovenske vojske kralja Petra« pa so bili sami Italijani iz Trsta. Tudi poveljstvo in poveljevanje je bilo izključno italijansko. Ti dobri junaki so v Razdrtem od daleč streljali na našo postojanko, zato pa so ves čas po italijansko rjoveli.

Cetrli bataljon je sestavljen iz vseh mogočih tipov, ki jim poveljuje Hrvat. Ti so naskakovali naše slovenske fante. Bili pa so vsi krvavo odbiti in v beg pogonjeni. Z Mongoli in tržaškimi fakini na Slovenskem!

Pa naj še kdo poreče, da Titovi razbojniki niso res jugoslovenska vojska kralja Petra!

Slovenska duhovščina javno obsoja komunizem

Od 12. do 16. rožnika je v Ljubljani zborovala slovenska duhovščina. Zborovanja so se udeležili prav vsi v Ljubljani prebivajoči duhovniki, ki so vsak dan imeli po dve predavanji o komunizmu in osvobodilni fronti. Po temeljitem pretresu tega važnega vprašanja so bili soglasno sprejeti tile sklepi:

1. Slovenska duhovščina, zbrana na protikomunističnem zborovanju v Ljubljani, odločno in javno obsoja Osvobodilno fronto kot komunistično organizacijo. Javno obsoja vse zločine, ki jih je storil brezbožni komunizem nad slovenskim narodom. Zaveda se, da je po papeževih navodilih, danih v okrožnici Divini Redemptoris, dolžna z vsami močmi delati na svojem področju proti brezbožnemu komunizmu.

2. Slovenska duhovščina je v smislu katoliških moralnih načel lojalna do obstoječih oblasti in ne odreka v svojem delokrogu pomoči wem, ki jim je častna dolžnost skrbeti za varnost, red in mir v deželi in se boriti proti komunizmu za lepšo bodočnost slovenskega naroda.

3. Zbrani slovenski duhovniki pozivajo slehernega Slovenca, da na svojem področju sodeluje v

protikomunistični borbi in ne odneha v prepričanju, da bi komunizem pomenil za narod smrt, zmagga nad njim pa življenje.

Ti sklepi so važni, ker na eni strani potrjujejo, kako pravilno so že doslej vsi katoliški Slovenci nastopili zoper komunizem, ki je grobokop vsake vere in slovenskega naroda že posebej. Dolžnost vsakega človeka je, da skrbi za življenje svojega naroda. To je prva narodna dolžnost.

Ker je prvi pogoj za življenje v družbi red, jamstvo za red pa je oblast, je moralna dolžnost vsakega katoličana, da podpira obojeto red, pa naj skrbi za ta red katera koli oblast. Ta skrb za red in varnost po deželi je častna, in ker red in varnost po deželi najbolj ogroža komunizem s svojim zločinskim delovanjem, je častna tudi dolžnost boriti se proti komunizmu za lepšo bodočnost slovenskega naroda. Slovenska duhovščina je v resoluciji obljubila, da na svojem področju ne bo nikomur odklonila pomoči, kjer koli bo šlo za skrb, za varnost, red in mir v deželi in za borbo proti komunizmu.

župnije so v slovenskem delu nadškofije. — Imenovani oziroma prestavljeni so bili sledeči č. gg. duhovniki: Fortunat Jeklin, župnik na Vovškem, gre na Ponikve; Andrej Simič, župnik v Sv. Križu, prevzame tudi upravo župnije v Stomažu; France Bizjak, župnik v Gornji Trebuhi, bo upravljal tudi Vojško; Stanislav Pontar postane kaplan v Kobaridu; Karl Klinkon, župnik v Libušnjem, bo upravljal tudi župnijo Kamno; Oskar Pahor bo začasno upravljal župnijo St. Maver; Peter Butkovič, župnik v Sovodnjem, bo oskrboval tudi župnijo v Mirnu.

d Tržaški škof je govoril ono soboto zvečer po radiu. V svojem govoru je tolažil tiste, ki so bili prizadeti od letalskem napadu na Trst. Naslednji dan je škof daroval žalno mašo za vse žrtve letalskega napada 10. junija.

d Varčujmo sladkor in jajca, svetujejo nemški listi. Zlasti sedaj, ko se bliža čas nove sadne letine, bo potrebno nekoliko sladkorja tudi za vkuhanje. Gospodinja, ki sladkorja ne bo prihranila, ga ne bo imela. Prav tako je treba čim bolj varčevati jajca, da ne bo čez zimo tega važnega dodatka pogrešalo gospodinjstvo.

d Živahna kupčija s prašički je bila 6. junija na sejmič v Novem mestu, kamor so jih pripeljali kmetje iz okolice Škofjana in St. Jerneja. Cene prašičkov so bile: 7 tednov stari 800—1100 lir, 8—9 tednov stari 1000—1300 lir, 3 mesece stari 1000—1900 lir. — V ljubljanski okolici pa so tiste dni verižniki prodajali 5—6 tednov stare pujske po 2000—2400 lir za komad.

d Primerne cene za čevlje. Komisar za cene v Primorju je določil naslednje cene čevljev: moški čevlji tipa A 221 lir, vrste B 198 lir, vrste C 115 lir; ženski čevlji vrste A 209 lir, B 187 lir, C 100 lir. Še bolj poceni so otroški čevlji. — Te cene seveda ne veljajo za Ljubljansko pokrajino.

d Čeki in papirnati bankovci enako veljavni. Prefektura v Trstu opozarja urade, družbe

NOVI GROBOVI

V Celju je umrl oče 17 otrok 62 letni bivši mesar in gostilničar Ferdinand Dečman. — V Idriji je odšel v večnost bivši župan 74 letni Filip Vidic. — Pri bombnem atentatu na Belgrad so bile ubite Olga Vebler, Vidmar, Viktorija Vebler, Mihelčič in njena hčerka Marija Mercedes. — V St. Vidu pri Lukovici so pokopali znanega posestnika in krojača Mihaela Gostiča. — V Ljubljani so umrli: Francka Demšar roj. Košmelj, poštna uradnica Bergant Ana, Magajna Ivanka roj. Maver, 73 letni posestnik in sodar Jakob Vrhovec, štetko Turkovič, mala Asta Oblak, delavka tobačne tovarne Františka Uhan, posestnik Ignacij Voje, vdova po viš. fin. svetniku Amaliji Marak, brivski mojster Jakob Hočevar, velezaslužni šentjurski župan Božidar Jančar, Janez Smolinsky, Petreček Roje in tožska upravitelica v p. Ana Wessner. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

in zasebnike, da morajo črke, izstavljene od »Banca d'Italia«, »Banca di Napoli« in »Banca di Sicilia«, in proste bančne in krožne črke kreditnih zavodov in italijanskih posojilnic v vrednosti 50, 100, 500 in 1000 lir sprejemati kot papirnate bankovce! Prav tako so veljavni tudi čeki podeželskih kreditnih zavodov, ki nosijo biano poročilo, katerega ni treba obnavljati.

d V slučaju pomanjkanja električnega toka bodo dali v Cervinjanu na Goriškem znak za letalski alarm z zvonovi. Pričetek bodo naznanili z udarci na zvon, konec pa z zvonjenjem.

d Nesreča ne počiva. Po stopnicah je padel v Ljubljani 55 letni Mirko Božič in si zlomil levo v komolcu, desnico v rami. — Konj je udaril v glavo 55 letnega posestnika Janeza Štrambila z Iga. — Pri padcu si je na Igu zlomil desno nogo 60 letni posestnik France Grimšič. — Neznani kolesar je povozil v Ljubljani 68 letno zasebno Ivano Ogrinovo. — Pri padcu si je močno poškodovala koleno 16 letna Anda Pečenkova iz Ljubljane. — Marijan Trček iz Ljubljane je vstalil nogo v vozno kolo, ki mu jo je zlomilo. — Deska je padla na nogo 57 letni ljubljanski delavki Mariji Jemčevi in jo ji zlomila. — Močno je ugriznil pes v desno nogo 36 letnega posestnika Ženo Albino Padarjevo iz Zellmeja. — V Ljubljani stanovalci Janez Smolinski je v torek okoli 15.30 padel na cesti pod težak tovorni avto. Z reševalnim avtom je bil prepeljan na kirurški oddelk splošne bolnišnice, kjer je kmalu umrl. — Pri tovarni »Zikar« zaposleni trgovski potnik, v Dolganovu (Rusija) rojeni Mihael Krasnov, je na travniku stopil na mino, ki je eksplodirala. Hudo je bil Krasnov poškodovan po nogah in životu. — Dijak 5. r. I. r. gimn. Marko Jakše je pri telovadbi na Stadionu padel z orodja in si hudo poškodoval desno roko. — Ključavničarski mojster, 56 letni France Foltin, je padel s kolesa in si zlomil levo ključnico. — V Dobrunjah je padel in si zlomil levo petletni delavec sin J. Bitene.

Lepo branje blaži srce

in človeka plemeniti. Močno resničen je slovenski pregovor: Povej, kaj bereš, in povem ti, kaj si. »Slovenčeva knjižnica« skrbi za lepo in plemenito branje. Njene zadnje knjige so ne samo zanimive, ampak tudi umetniško vredne. V vašo družinsko knjižnico morajo priti:

Ivan Matičič: »Fant s Kresinjav,

Dušan Radič: »Vase,

Henry Bordeaux:

»Rodbina Roquevillardova,

Max Metzger:

»Monika potuje na Madagaskar.

Z užitkom boste brali tudi novo knjigo, ki je že v tisku:

Heer: »Berninski kralji.

Postanite naročnik »Slov. knjižnice«!

Iz bojev zoper komuniste

Banjaluka je bila te dni bombardirana na prošnjem in zahtevu komunističnih tolovajev, je izjavilo zavezniško srednjemorsko vojaško poveljstvo.

Na pohodu k Sv. Katarini so domobranci našli komunistično taborišče, ujeli komandanta, zaplenili 80 kg masti, veliko svežega mesa, nato pa taborišče zažgali.

Manjša skupina komunistov je v noči od 9. do 10. junija napadla domobransko postojanko v Zaglogu, a je bila z lahkoto odbita.

Pri delu na polju so boljševiški razbojniki ustrelili v tilnik vzorno dekle, dvajsetletno Marjetko Mohorič, doma nedaleč od Spodnje Idrije.

Cesto Mirna peč—Dolenja vas so komunisti podminirali; konj kurirja tolovajskega štaba je nehote stopil na mino, ki je razirgala jezdeca in konja.

V tržaškem radiu je govoril domobranski major Cesar primorskim Narodnim stražam o njihovih vzvišenih ciljih.

Muslimanske oddelke SS so po temeljitim izveščanju s sodobnim orožjem pred kratkim poslali v prvo borbo na bosanskem ozemlju.

Prilistina oblast je zaplenila imovino komunistov Tomiša Antona in inž. Štruklja Tomaža, bivajočih svoje dni v Ljubljani.

Pri neki očiščevalni akciji v južno-albanskem gorovju so v boju z Nemci izgubili boljševiške tolpe 431 mrtvih ter 162 ujetnikov.

Pri poskusu predrati v severno Črno goro so bile komunistične tolpe od Nemcev krvavo odbite in imele nad 300 mrtvih in do 200 ujetnikov.

Komunistična Osvobodilna fronta stremi za uničenjem narodne samobitnosti, gospodarskega blagostanja in socialne pravičnosti, da bi mogla izkrcavljati narod zaslužni komunizmu.

10.000 ton premoga je izgubila na mesec Ljubljanska pokrajina, ker so komunisti uničili domače premogovnike.

243 mrtvih in 93 ujetnikov so te dni zopet izgubili komunistični tolovaji na nekem bojnem odseku ob Drini.

Z orožjem v roki so vzeli boljševiški tolovaji nekemu posestniku v Moši pri Gorici dve kravi, eno telico in 8 kg salame.

Okrog sosedov

s Cene tobaka in cigaretnih izdelkov na Hrvatskem so odselej takele: cigarete Drina stanejo 10 kun, Neretva 7, Ljubuški pa tudi 7 kun. Trebinjski tobak po 10.000 kun, neretvanski po 6500 kun za kilogram.

Amnestija za vrnitev tolovajev iz gozdov podaljšana do 1. julija. Hrvatska vlada je podaljšala zakonsko odredbo o amnestiji za vse tiste tolovaje, ki se vrnejo iz gozdov na svoje domove ter se prijavijo oblastem. Zadnji rok za vrnitev tolovajev je določen do 1. julija. Po tem dnevu prenehajo veljati vse v uredbi predvidene ugodnosti ter bodo tako tolovaji po gozdovih, kakor tudi njihove družine v zaledju občutle vse strogosti zakonskih postav.

s Srbsko mesto Smederevo je postalo ono nedeljo žrtev anglosaškega ustrahovalnega napada. Bombe so padle v sredino mesta ter porušile mnogo hiš. Sovražna letala so tudi s strojnimi streljali na prebivalstvo.

s Kaznovane nočne sove. Policija v Dubrovniku je sklenila, da bo ponočnjake, ki prezirajo policijsko uro, kaznovala tudi s tem, da jih da docela ostriti. Tamošnji časopisi so te dni objavili zanimivo vest, da je bil zasačen kot ponočnjak in nato ostrizen tudi neki hrivec, ki je torej moral živovati svoje bujno valujoče kodre.

s Srbi niso komunisti, pač pa so narodnjaki, pravoslavni in narodno zavedni. Zaradi tega se Srbi niso priključili Brozu-Titu, temveč so se v velikih množicah dvignili proti njemu. Tako je povedal te dni na shodi srbski general Nedić. Nato je še omenil imenovanje Šubišića za ministrskega predsednika begunske vlade in ga je označil za skrivnega nesreče, ki je zadela srbski narod. Tudi tega se zaveda srbski narod prav dobro. Je izjavil ministrski predsednik, da je kralj Peter že danj časa oropan lastne volje. On dobro ve, da je

Zmešana žlahta

Na stanovski urad pri občini je prišel Jaka Grega in naznanil, da se mu je rodila v zakonu kćerka, ki so jo křtili za Marijo. Drugod namreč matrik ne vodijo župni uradi, temveč občinski stanovski uradniki. V pisarni je sedel prijazen gospod ter zapisal, kar mu je bil Jaka povedal.

»Castitam vam!« je kar iz navade zamrmral: »Kako se piše mati? Helena rojena Mlinar. Kako pa je vašemu očetu ime? Janez, hvala lepa! Ali še živi? Kaj ste hoteli še povedati?«

Jaka Grega zamrmra: »Bolje bi storili, ko bi o mojem očetovstvu nič ne spraševali.«

»Zakaj pa ne?«

»Ker se bo stvar hudo zapletla. Če pa že morate, seveda.«

»To mora biti!« je ostro povedal uradnik. »Hčerka je torej Marija Grega, vi Jaka Grega ste njen oče. Kako pa je staremu očetu ime?«

Aha, Janez Grega, star 47 let. Ali ima hčerka Marija kaj bratov ali sestr?«

»Le polbrata Janeza Grega, ki je 47 let star.«

»Ta bo kajpada bosa, ker to je njen stari oče!« je ugovarjal uradnik.

»Saj sem vam pravil, da se nama bo štrana zmešala, če boste spraševali,« je odvrnil Jaka Grega. »Janez Grega je Marijin stari oče, hkrati pa njen pol brat.«

Uradnik je zamežikal in vprašal: »Kaj pa je Janez Grega vam?«

Jaka žalostno pojasni: »Moj oče je, kakor sem že povedal, hkrati pa moj tast in pastork... celo sam svoj stari oče je.«

Zdaj se je uradniku posvetilo v glavi, da ima z norcem opraviti. Zato je tiho naročil slugu, naj skoči po zdravnika. Sam pa je poslej na vso moč ljubeznivo govoril z norim možem:

»Aha, zdaj razumem, sam svoj stari oče je, kajpada! Ali ima poleg vas še kaj otrok?«

»Sina, ki je moj vnuk.«

Uradnik se je dobrohotno nasmehnil ter dejal: »Hoteli sta menda reči, da je vaš brat?«

Jaka žalostno potrdi tudi to: »Moj polbrat in moj vnuk hkrati — ubogi Viktor!«

»Zakaj naj bo ubog?«

»Vidite, gospod, stvar je taka: jaz sem Viktorjev polbrat in hkrati njegov stari oče, njegova rodna mati je hkrati njegova stara mati, njegova stara mati je njegova polsestra in njegov oče je njegov prastari oče. Njegova teta Marija pa je moja hčerka Marija, ki je hkrati njegova nečakinja.«

Medtem je v sobo stopil uradni zdravnik ter molče prikimal, ko je Jaka razlagal. Končno pa je Jaku položil roko na ramo ter mu dejal:

»Ne ubijajte si glave s temi rečmi, gospod Grega, ker boste nazadnje še lahko rekli, da je vaša hčerka prav za prav vaša teta.«

»Saj tudi je, gospod zdravnik,« je žalostno prikimal Jaka.

»Naj bo dovolj tega,« je dejal zdravnik, »zdaj ste opravili in lahko greste domov.«

Uradnik pa je vzrotil: »Kaj? Saj je nor! Zapreti ga morate in v norišnico vtakniti!«

Zdravnik pa je mirno povedal: »Ta je prav tako pameten kakor sva midva. Poznam Gregovo rodovino. Kar mirno in srečno so živeli ti dobrodušni ljudje, dokler nekega dne stari Janez Grega ni vzel v zakon Terezijo Mlinar, tale njegov sin pa njene matere Helene. Obe ženi sta dobili otroke — in iz tega zdaj izhaja ta zmešana žlahta. Naj vam pojasnim!«

»Bog obvaruj, nikarte, ker sicer bom še jaz znorel!«

bil kralj prisiljen izdati proglas. Končno je dejal Nedić: »Srbski narod noče nobene Jugoslavije, kakršno mu ponujata Tito in Šubišić. Srbski narod se hoče združiti v svoji srbski domovini. Zato je proti vsem Šubišićem in Brozom in ostalim mednarodnim izvržkom, ki so v službi boljševizma.«

s Za vrhovnega poveljnika hrvatskega letalstva je bil imenovan general Vladimir Kron. Doslej je zavzemal to mesto polkovnik Rogulja.

s Stalni kmetijski delavci in nameščenci na Hrvatskem dobe po vladni naredbi polovico svojih letnih dohodkov kot enkratni dodatek. Največ sme znašati ta dodatek 6000 kun.

KRATKE z vsega sveta

1000 ove najboljše pasme je razdelilo madžarsko kmetijsko ministrstvo med ovčerejce po nižjih cenah.

45.000 ton olivnega olja je letos iztisnila Turčija.

Pooblaščenec za predelavo papirja pri ministrstvu za oboroževanje v Nemčiji je izdal naredbo, ki urejuje vozavo knjig.

Izvoz in uvoz zlata je prepovedala Mehika. Nad 1 in pol milijarde potnikov je prevozila v letu 1943 pariška podzemeljska železnica.

V novi bolgarski Bagrijanovi vladi so večinoma novi možje, brezkompromisni pristaši prijateljstva z Nemčijo.

Ker je vnekem baru izjavil, da se bo pričela invazija pred 13. junijem, je bil generalni major ameriške vojske Müller degradiran na stopnjo podpolkovnika in poslan iz Evrope v Ameriko.

Na otoku Visu so Nemci ujeli poveljnika podpolkovnika Toma Churchilla, nečaka angleškega ministrskega predsednika.

Več revolverskih strelcev je oddal neznanec na italijanskega prestolonaslednika Umberta, a ga ni pogodil, poročajo iz Rima.

Vsi madžarski državljani od 17. leta starosti dalje se morajo javiti vojaškim oblastem.

Pisemsko cenzuro v Angliji so z 8. junijem zelo poosttrili.

V London so prišli na posvet ameriški poveljniki general Marshall, admiral King in general Arnold.

Ameriška letala so potopila v tržaškem zalivu zasidrano nemško bolniško ladjo »Innsbruck«, označeno z rdečim križem na belem polju.

Milijon beguncev iz Italije hodo sprejete Združene države, je povedal predsednik Roosevelt. Prisilna izselitev delovnih moči!

Častno kolajno je podelila akademija za upodabljanje umetnike na Dunaju skladatelju Richardu Straussu ob 80 letnici njegovega rojstva.

Od približno 30.000 hiš v madžarski Budimpešti je bila polovica v židovskih rokah.

Poseben okraj, kjer je nastanjenih 3400 židov so dobili Židje v madžarski Budimpešti. Židovski zdravniki smejo samo tu vršiti svoj poklic.

Madžarski Žid ne sme imeti v gotovini več ko 3000 pengov, drugo mora naložiti v denarnem zavodu, pravice do dviga pa nima.

Za 5 lir je podarila zavojček 20 cigaret uprava italijanskih državnih monopolov.

Kredit 100 milijonov lejev v obliki dobav olja in masti je Romunija dala Bolgariji, ki bo plačala dan kredit z dobavami 260 vagonov bombažnega semena.

100.000 ton ladijske toneže je izgubila doslej Španka v sedanjih vojni. (V lastni državljanski vojni 106 tisoč ton!)

Zavezniško poveljstvo v Italiji ščiti ameriške in angleške edince in pošilja v boj v prvi vrsti polske, indijske, francoske, kanadske in južnoafriške čete.

Za 31.000 frankov so te dni v Parizu na dražbi prodali samo eno stran dolgo Güthejevo pismo, naslovljeno na Charlotta Kestnerjevo.

V Parmi bodo v kratkem začeli razpravo proti častnikom italijanske mornarice, ki so se kot veleizdajalci pridružili maršalu Badoglio.

Američani delajo poskuse za napravo aeroplanov iz stekla, ki je bolj odpornejše in vzdržljivejša nego kovine.

Pa štetju z dne 25. marca t. l. ima Danska 291 milijona svinj.

Nad 10.000 otrok v starosti 5 do 14 let so odpeljali iz romunske prestolnice Bukarešte na deželo.

Življenjsko zavarovanje v Nemčiji šteje 47 in pol milijona zavarovalnih polic z okrog 47 milijard mark.

V Turčiji zahtevajo povečane obroke kruha in pravijo, da bo mogoče samo tako izpodnesti tla črni borzi.

Brezplačno zdravniško pomoč za oškodovance po bombnih uspadih je odobril bolgarski ministrski svet.

Štetje živine v Nemčiji bo letos 3. junija. Ugotoviti hočejo število govedi, ovac in svinj. Zlate rezerve na Švedskem so sedaj za 47% večje, kakor ob pričetku sedanje vojne; doseglo so 1770 milijonov švedskih kron.

Novo nemško orožje: »Letala brez posadk!«

Kakor je naglasilo nemško vojno poročilo dne 16. junija, je bila po noči in čez dan 16. t. m. južna Anglija z Londonom vred bombardirana z novimi razstrelivi najtežjega kalibra. Več o tem nemško vojno poročilo ni povedalo.

Zato pa je angleški notranji minister Morrison dne 16. t. m. v spodnji zbornici izjavil, da je Nemčija v boju zoper Anglijo uvedla novo orožje, in sicer »letala brez posadk«. Angleški minister je ob tej priliki dejal, da je ta napad »resnejše narave«. Več pa tudi on ni hotel povedati.

Dne 16. t. m. opoldne je zastopnik tiskovnega urada v Berlinu, Hellmut Söndermann, povabil k sebi tujezemski časnikiarje ter povedal, da so Nemci napadli Anglijo z razstrelivi najnovejšega orožja, kakor je povedal, kar je bil že dopoldne v Londonu izjavil angleški notranji minister Morrison.

Nato je Söndermann omenil, kako so Angleži vsa ta leta s svojimi letali strahovali Evropo ter se niso brigali, da pod njihovimi bombami padajo ženske in otroci. To je bilo že kar morilsko bojevanje.

V zvezi s tem je nemški tiskovni urad v Berlinu podal daljšo izjavo, kjer n. a. glasila, kako so Angleži že pred 10 leti govorili, da bo treba uničiti sovražna mesta s prebivalstvom vred. Med

drugim navaja Churchillove besede, ki je leta 1943 dejal: »V prihodnje bo šlo za to, da bomo pomorili ženske in otroke, civilno prebivalstvo sploh. Zmagal bo tisti, ki bo znal to v največji meri organizirati.« Ena leto poprej je isti Churchill zapisal: »Jaz sem za to, da mečem na ljudi in živali pripravljene bacile, ki naj uničijo letino, boleznijo, ki naj umore konje in živino, ter kugo, da ne bodo izumrle le cele armade, temveč, da bodo izumrli tudi prebivalci daljnih ozemelj.«

Izjava nato pravi, da druge izreke iz angleških ust o takem vojskovanju, nakar navaja, kaj je Hitler leta 1929 dejal: »Ne bom se bojeval proti ženskam in otrokom, zato sem ukazal svojim letalcem, naj se pri napadih omejujejo le na vojaške cilje. Če pa sovražnik misli to moje navodilo zlorabljati ter se bo sam drugade boril, bo dobil odgovor, kakršnega zasluži!«

Zaradi te izjave so potem Hitlerja zasmehovali in mu očitali slabost. Zaslepljeni — nadaljuje izjava nemškega tiskovnega urada — so preslikali vsa sverila. Vedno znova so surovo strahovali in morili. Zato naj danes ne bodo hinaveko ogorčeni. Desettisoči nemških moških, žena in otrok iz svojih grobov grozno obtožujejo zločince iz Anglije in Amerike!

Kakšno je novo nemško orožje

Razumljivo je, da si zdaj ves svet beli glavo, kakšno je to strašno nemško orožje. Nemške oblasti k temu kajpada molče. Ostanje nam le, kar o tem vedo povedati Angleži sami. Toda ti sami niso na jasnem. Zato navedemo le, kaj je sporočilo angleški javnosti glede tega angleško notranje ministrstvo, ki o tem stroju takole veli:

»Če stroj tega doslej neznanega letala preneha delovati in se na koncu pokaže luč, tedaj to pomeni, da bo zdaj zdaj nastala eksplozija, in sicer že v petih do 15 sekundah. Varujte se eksplozije! Tudi tisti, ki so v zaprtih prostorih, naj takoj odhite v najboljše zavetje!«

Angleški dopisnik lista »Morgentidnigenc«, ki izhaja na Švedskem, pa popisuje to novo nemško orožje nekako takole: »Je to ogromna žareča železna gmeta, ki ima na koncu ognjen rep.« Ta prikazen pa nenadno izgine, nakar takoj sledi glušča eksplozija, nakar se začne z glasnim treskanjem in bobnenjem podirati hiše. — S tem, kar je ta dopisnik tukaj videl in to popisal v teh besedah, je prav za prav popisal zgodovinsko dejstvo, ki se bo v bodoče glasilo: »Nastalo je v zgodovini vojska docela novo obdobje!«

»Strašna mešanica krvi in blata« Poročila ameriških in angleških listov o bojih v Normandiji

Položaj na normandijski fronti, kjer so se Angloameričani pred 14 dnevi izkrcali, da bi napravili svoj napovedani vdor v Evropo, je dobro razviden iz nemških uradnih poročil, ki jih prinašamo na drugem mestu. Tukaj bi radi podali nekaj poročil o strahotah v teh bojih, ki se zdaj tam vsak dan buje razvijajo. Ni pa nobenega dvoma, da nemški odpor vsak dan bolj narašča in da Angloameričani še danes nimajo v rokah nobene večje luke, po kateri bi lahko izkrcavali svoje čete in orožje in kjer bi izkrcana vdorna armada imela svoje varno oporišče. Kaj pravijo angloameriški poročevalci? Poslušajmo:

V nedeljo dne 11. junija zvečer je v Londonu bila izdana izjava, kjer je rečeno, da nemški odpor postaja vedno trši. Tudi nemške pehotne divizije, ki se zdaj tam bore, so dobre in udarne čete, oklepne čete se nenavadno trdo bore ter so polne nenavadnega fanatizma.

Ameriški vojni poročevalec, ki se je izkrcal s ameriškiimi četami, poroča:

»Tisti izmed nas, ki so ostali živi, zdaj lahko rečejo, da je bilo tisto, kar so doživeli, pravi in pristni pekel. Bilo je, kakor bi človeka mučili hude sanje. Razletele mine so metale po zraku razmesarjena človeška trupla, čolni so leteli v zrak in se potapljali.

Bila je strašna mešanica krvi in blata. Žive in mrtve je silni topniški ogenj metal kvišku. Zato jih je mnogo izmed nas zadela smrt že v vodi. Drugim se je posrečilo, da so se rešili na obrežje, kjer pa jih je pokosil ogenj iz topov in strojnic. Zdaj leže tukaj na obrežju v dolgi vrsti. Pokriti so le z odejami. Dostoj jih nismo mogli pokopati. Na obrežju vidiš neverjetne sledi tega boja. Povsod leže jeklene čelade in vsakovrstna vojaška oprema, razstreljeni čolni, vozila, neprehodna zmeda, oklepniki, vsi preluknjani in prestreljeni. Celih 24 ur so se morali tisti, ki so to preživeli, boriti za vsako ped normandijske obale.«

Drugi angleški poročevalec, ki se je z angleškimi padalskimi četami takoj spetčeta pripeljal v Normandijo, popisuje prve boje takole:

»Ko se je naše letalo dotaknilo tal in je zdrselo čez polje, da je nazadnje prevrnjeno obležalo v jarku, me je vrglo ob tla ter sem za nekaj časa izgubil zavest. Toda žvižganje strojniških izstrelkov nekaj centimetrov nad mojo glavo me je spet predrnilo k zavesti. Planil sem skozi silni lahod ter padel v jarek, ki je bil poln smrdeče vode, ki mi je segala do pasu. Bil pa sem nekaj kilometrov stran od tistega kraja, kjer

bi se morali prav za prav spustiti na tla. Bila je tema, vendar je v našem letalu gorela lučka. Naenkrat sem zaslišal gluščo eksplozijo in naše letalo je granata preklala na dva dela.«

Nato poročevalec popisuje, kako je v tisti smrdeči vodi ždel do vratu in čakal odrešenja.

Poročevalec drugega angleškega lista, kakor naglašajo nevtralni list »Dagens Nyheter«, spet takole poroča: »Na novo postavljena nemška baterija je obvladala vsak meter obrežja več kilometrov daleč na vse strani. Poleg te so bila tudi strojniška gnezda, ki so kosila čez vsako ped obale. Nekako 100 metrov od obale teče 5 metrov globok jarek, ki ga ni mogoče kar preskočiti. Edini dobodi od obrežja so zavite poti, vsaka po kakih 100 metrov dolga, kamor so Nemci položili polno min in bodeče žice. Nad vsem tem pa z višin rožljajo strojne puške. Na obrežju pod vodo je bilo vse polno ovir in min. Še vedno ladje zadevajo ob mine in se potapljajo.« Poročevalec končuje, da vse to dela Angležem strahotne izgube ter končuje, da je cena za to izkrcanje bila visoka, vendar je bila to edina možnost.

V angleškem listu »Daily Sketch« poroča njegov poročevalec, da ne more med pokanjem možnarjev podati natančnega poročila, da pa je planil iz letala za vojakom, katerega pa so nemške krogle v zraku razcefrale, da je nazadnje njegovo truplo obviselo na bližnjem drevesu.

Angleški list »News Chronicle« poroča, da so angleške čete imele tako velike izgube, da je bilo treba poslati nove čete, ki pa so morale naprej čez trupla tovarišev. Nemci so postavili na obrežje strahoten ognjen valjar. Morje je bilo divje, trupla so plavala po morskih valovih, nad vsem tem pa se je valil gost črn dim. V peklu bi ne moglo biti hujeje.

Angleški list »Daily Mail« pravi, ko poroča o vrnitvih se ranjenih, da je pravo čudo, da so se sploh vrnili, kajti tam je pravi pekel. »Mrtvih niti pokopavati niso mogli, ker so Nemci tako divje streljali.« — Drugi poročevalec, ki je Američan, pravi, da je doživel že mnogo bitk, da pa kaj tako strašnega ni še doživel. Ta Američan pravi, da so se ameriški vojaki morali boriti, ne da bi smeli misliti na počitek in spanje, s pravim obupom. Morali so se boriti v takih okoliščinah, ki utegnejo streti tudi najbolj hladnokrvnega moža.

To je nekaj ameriških in angleških glasov o tem, kakšni boji so zdaj v Normandiji.

Veliko pristanišče Cherbourg

44

Robinzonove ZGODBE

Tovariši so mi častitali zaradi moje bojne zvižaje. Bil sem zelo ginjen. Vsakemu posebej sem stisnil roko in dejal: »Castitajmo drug drugemu, kajti iz velike nevarnosti smo se rešili.« Še zdaj se mi jeziijo lasje od groze, če se spomnim tega dogodka. Ne vem, kdo mi je navdihnil resilno misel.

Brez dvoma se moram zahvaliti tudi za to božji Previdnosti in morda tudi moje matere, ki je tudi tedaj čula nad menoj in me branila. Bogu hvala!

Preko Francije v Dover.

Po enournem diru smo nemoteno dospeli do vasi. Bilo je že preko polnoči. Seveda so vsi že spali, razen psov, ki so začeli divje lajati. Videli pa nismo nobenega. Brez dvoma so bili vsi zaprti, da bi bili verni pred volkovi. Tama je bila kot v rogu... Nenadoma pa smo zaslišali nekoga, ki je kričal:

»Volkovi, volkovi, volkovi!«
Začela so se odpirati okna in drugi glasovi so se pridružili prvemu:
»Volkovi, volkovi!«
»Tepci!« sem zeklical na vse grlo.
»Kdaj so že prišli volkovi na konjih in govorili?«

»Volkovi na konjih! Volkovi na konjih, ki govorijo!« je odmevalo z vseh oken.

Tedaj mi je prišlo na um, da bi ustrelil v zrak s samokresom, da bi videl, če bodo mislili tudi še, da smo oboroženi volkovi. Zdaj pa je bilo že huje. Od vseh strani se je zaslišelo vpitje:

»Razbojnik! Razbojnik! Razbojnik!«

Pričakoval sem, da bodo kmetje začeli streljati z oken in že sem slisal sumljiv ropot, ko je nenadoma zakričal eden izmed Spancev:

»Romarii, romarii smo. Prihajamo od Sv. Jakoba iz Kompostele.«

Zgodil se je čudež! Od vseh strani so se slisali veseli in pobožni vzkliki. Okna so se razsvetlila in vsa vrata so se odprla.

Vetopili smo v najbližjo hišo. Spanec je domačinom pojasnil, da sicer nismo bili romarii, da pa se ni čisto zlagal, kajti res smo bili v Komposteli. Vendar pa je bilo mogoče njegovo laž opravičiti, kajti če bi mu to ne prišlo pravočasno na misel, bi domačini začeli streljati na nas in tudi mi bi streljali v ohrambo. Tako je pa le preprečil boj, ki bi nastal zaradi nesporazuma.

Domačinom se je zdelo kar neverjetno, da smo se rešili volkov, ki jih je bilo v teh gozdovih na tisoče. Jaz pa sem zaključil: »Toda mi smo volkovi na konjih.«

Vsi so se smejali. Z veseljem smo sprejeli gostoljubnost domačinov, ki so nas dobro pogostili. Jedli smo — kot volkovi. Seveda smo ljubezne gostitelje primerno nagradili.

Ne bom dolgočasil čitateljev s pripovedovanjem o potovanju, ki se ni

ni razlikovalo od potovanja drugih ljudi, ki so ga že opisali. Srečno smo dospeli do Pariza, od koder sem odpotoval v Calais in nato došel 14. januarja v Dover. Tukaj je bil mrz tako strupen, da so nam sklepatali zobje.

Novo življenje

Iz Dovera sem odpotoval v London, kjer sem se končno ustavil, da si odpočijem. Naveličal sem se že ciganskega življenja. V vdovi, ki jo že poznate, sem našel resnično prijateljico in skoraj drugo mater. Tako zelo sem potreboval nekoga, ki bi me razumel, ki bi mi svetoval, me tolažil in ki bi me iskreno ljubil. Tej ženi sem zaupal popolnoma in bil sem prepričan, da me nikdar ne bo izdala ali varala ter da ne bom nad njo nikdar razočaran. Ljubila me je, kot da bi bil njen otrok, jaz pa sem jo imel rad kot mater. V njeno veliko veselje sem jo kmalu začel klicati s sladkim imenom mati.

Bila mi je tudi v gospodarskem oziru v veliko pomoč, kajti s posredovanjem znanec njenega prvega moža mi je pripomogla, da sem ugodno uredil svoje posle. O teh pa vam ne bom pripovedoval podrobno, ker vem, da vas ne bi zanimali.

Na njeno priporočilo sem sklenil, da se ne vrnem več v Mehiko in da rajši ostanem v domovini. Hotela je tudi, da bi se poročil. Jaz pa sem ji odgovarjal, da je že prepozno.

Najprej sem torej pisal staremu kapitanu v Lizbono, da se ne nameravam več vrniti v Brazilijo in da želim prodati svoje imetje. Tako se je tudi zgodilo in nekaj časa pozneje sem prejel od dobrega starca ogromno vsoto 50.000 zlatnikov, ki mu jo je poslal moj nekdanji družabnik kot odkupnino za zemljišče in posebej še manjšo vsoto za ostalo moje imetje.

Kar pa se tiče drugega nasveta moje nove matere, sem mnogo razmišljal o njem in prišel do spoznanja, da ni bil slab. Saj je bil popolnoma v skladu z zakoni, ki jih je Bog položil v naravo. Še v svetem pismu je zapisano: »Gorje tistemu, ki je sam!« Človek občuti to še bolj, ko se postara. Dobra mati mi je dejala:

»Prav imaš, ko trdiš, da si zadovoljen in varen, dokler živim jaz. Vendar pa sem mnogo starejša od tebe in moji dnevi so šteti. Kaj potem? Kako neboljen je možki, če ostane sam na stara leta. Za nas ženske je čisto drugače. Ustvarjene smo za dom in prav lahko zadoščemo same sebi. Nešteto je vdov in neporočenih žensk, ki si znajo starost prav lepo urediti. Toda možki? ... Če se vam odtrga gumb, si ga ne znate prišiti. Če ste lačni, si ne znate skuhati ničesar...«

Prav za prav je dobra ženska pozabila, da sem se na samotnem otoku naučil delati vse te stvari. Kljub temu pa je imela popolnoma prav, kajti ko je človek mlad, je vsa laže kot takrat, ko se postara. Zato ji nisem segel v besedo in ji pustil, da je nadaljevala.

»Kaj pa če zbolíš? ... Tedaj bi šele spoznal, kaj se pravi biti odvisen od plačanih ljudi! Sicer pa je tudi življenje tako pusto, če človek

nima ob sebi ljubljenega bitja, ki nam vrača ljubezen za ljubezen... Koliko alejša je smrt, če se ločis s tega sveta v nežnem objemu ljubljenega bitja. Ta tolažba daje človeku pogum ob prehodu v drugo življenje. Kako sladko je tudi upanje, da se bomo nekoč združili z ljubljeno osebo v srečni večnosti! Kako žalostna pa je smrt človeka, ki je ob zadnji uri popolnoma sam, ki zani ne trepeče nobeno ljubeče srce in ki ima morda ob strani samo pohlepne ljudi, ki komaj čakajo njegove smrti, da se polastijo njegovega imetja, in s tem umazanim poželenjem pospešijo njegovo smrt.

Tako in podobno mi je večkrat govorila dobra mamica. Priznati sem moral, da govorim zelo modro in da je njeno prizadevanje izviralo iz njene iskrene ljubezni do mene. Vendar pa je bilo nekaj, o čemer sem bil popolnoma drugačnega mnenja kot ona.

Bilo je namreč to, da je govorila o poroki kot o trgovski pogodbi, ki jo skleneta dva človeka. Moral bi gledati nekoliko okrog sebe in se priporočiti kakemu prijatelju, da bi mi našel primerano dekle. Če bi mi bila všeč, bi jo prosil za roko in zadeva bi bila urejena; kajti dekleta morajo vedeti, da so določena za zakon, kakor so piščanci določeni za trg in za ponev. Tako se je delalo vedno in se dela še danes. Mati mi je zatrdila, da je bilo tako tudi z njo. Domači so jo zaročili, ne da bi poznala tistega, ki naj bi postal njen soprog! Jaz pa sem v svojem dolgoletnem samotarjenju razmišljal tudi o tem vprašanju. Prepričan sem bil, da zakon nikakor ne sme biti trgovska pogodba, ampak zveza ljubezni. Mož in žena morata dopolnjevati drug drugega. Navadno pa ljudje delajo ravno nasprotno. Najprej premislijo, če se zakon izplača, nato šele ustvarijo nekako umetno ljubezen, ki se kmalu razreši kot pena.

Ker sem bil že precej prileten, skoraj nisem mogel več računati na iskreno in naravno ljubezen. Samo moje veliko bogastvo je moglo vzbuditi naklonjenost in navidezno ljubezen, kajti mnogim dekletom matere nisem neprestano prigovarjal: »Nikar ne bodi nespametna! Bodi ljubezna in prijazna. Ta je zelo dobra partija. Postala boš imenitna gospa. Vse tovarišice te bodo zavdale. Nikar ne bodi torej neumna.«

To neprestano prigovarjanje polagoma rodi začarani učinek kakor hitro ženin pokaže pripravljenost, da se bo ujel v mrežo, ki mu jo je razpela prebrisana mati.

Nikakor nisem bil tako nespametna, da bi se vjel v tako mrežo. Sklenil sem, da bom čez nekaj časa vzel k sebi eno izmed hčera svoje sestre. Sestra je imela tri hčerke in sina, ki pa je bil zelo nasilen do svojih sester. Mati je bila vsa razvetrovana v sina in mu je vedno dala prav, tudi če je dekletom delal krivico. Kakor je mladenič nesramno izjavljal, da komaj čaka, da bo hiša očistena te »pokore«, tako je mati bila vsa zaskrbljena, da bi jim čimprej našla ženine. Nekdo sem ji rekel:

»Pusti vendar, da božja Previdnost poskrbi zanje!«

»Ti lahko govoriš. Toda če se ne poročijo, kaj bo z njimi?«

»Kdor hrani ptice pod nehom in oblači cvetlice na polju, ve, da so na svetu, saj jih je On postavil semkaj. Če pa so po Njegovi volji tu, bo tudi poskrbel zanje.«

Toda moja sestra kljub temu, da se je delala pobožno, ni verjela Jezusovim besedam in je bolj kot v Previdnost božjo zaupala v svojo spretnost in prebrisnost. Kaj hočete? Ta lov za ženinom se mi je zdel podoben afriškim sejmom s sužnji, kjer razstavljajo človeško blago, sicer manj lepo, a tudi manj hinavsko.

Nekoga večera sem prisostvoval prepri med bratom in sestrami. Prizor me je kar ogorčil. Z vso odločnostjo sem storil to, kar bi bila morala storiti mati; zapovedal sem namreč fantu naj molči in mu dal čutiti, da v dostojni družini zapovedujejo samo starši. Bratje in sestre si morajo biti enaki med seboj, da med njimi nihče ne sme ukazovati drugim in se povzdigovati nad ostale. Družiti jih mora medsebojna ljubezen in spoštovanje; drug drugemu morajo pomagati v popolni enakosti. Žal pa v družini moje sestre niso gledali na drugo kot na posle, ker so vsi bili odušurki kramarji. Začel sem braniti tisto deklico, ki se mi je zdelo, da jo najbolj preganjajo in ki je bila videti odkrite in plemenite narave. Žal sem se zelo motil. Kmalu sem namreč moral ugotoviti, da se je za ljubeznivo zunanjost hinavsko skrivala grda sebičnost. Ko sem to spoznal, nisem hotel ničesar več slišati o njej. Tako so izgubile tudi moje sanje. To zaočaranje me je privedlo do tega, da sem kritično gledal vse ženske in sem se vživel v misel, da so vse enake. Izvzemši mojo mater in tisto, ki mi jo je zdaj nadomestila. Priznati pa moram, da mi je tudi ta postajala nekam nadležna, ker mi je neprestano zatrdjevala da je moja sodeb krivična. Vedel sem sicer, da ima prav, a nisem se hotel vdati, ker sem končno le bil prepričan, da je vsa stvar le precej tvešana.

Hotel sem se za nekaj časa znebiti teh neprijetnosti in se obenem nekoliko seznaniti s svojo domovino, ki sem jo še tako malo poznal, zato sem sklenil, da krenem na daljše potovanje po Angliji.

Iz Anglije sem odpotoval na Škotsko in nato še na Irsko.

Neko noč vsa potovala s Petkom proti Dublinu, ko naju je nenadoma napadla tolpa kakih trideset razbojnikov. Branila sva se, a zaman... Kmalu sem ležal nezavesten na tleh. Ko sem se zopet zavedel, je sonce bilo že visoko. Ležal sem na cesti brez obleke in krvavel sem iz stavljenih ran, ki so me silno bolele. V bližini ni bilo žive duše. Petek je izginil. Nedaleč od mene sta ležali dve trupli razbojnikov. Skušal sem vstati, a ni mi uspelo. Lahko si predstavljate moje duševno stanje. Bil sem popolnoma sam na zapuščenem planjavu, ki je v daljavi mejila na gozd... Čez nekaj ur sem zrgledal možkega in ženskega, ki sta prihajala iz gozda z veliko butaro na hrbtu. Poklical sem ju. Stihala sta me, se mi približala, odločila butari in me začela spravevati. Nato sta iz vej naredila nosilnico. Previdno sta me položila vanjo in odnesla v svojo koč. Med potjo sem zopet padel v nezavest. Zavedel sem se v koči na slami, kajti reveža nista imela drugega ležišča. Poleg sebe sem zlažil gobok vzdih. Okrenil sem glavo... in kaj vidim? Angela, ki je klečala ob moji posteli in jokala. Angelove modre in solzne oči so se srečale z mojimi, obraz mu je preletel radosten smehljaj in vzkliknil je:

»Živ! Živ!«

10.000.000 hektov „portugalske krvi“

Vino »porto« je najbolj sloveče portugalsko vino

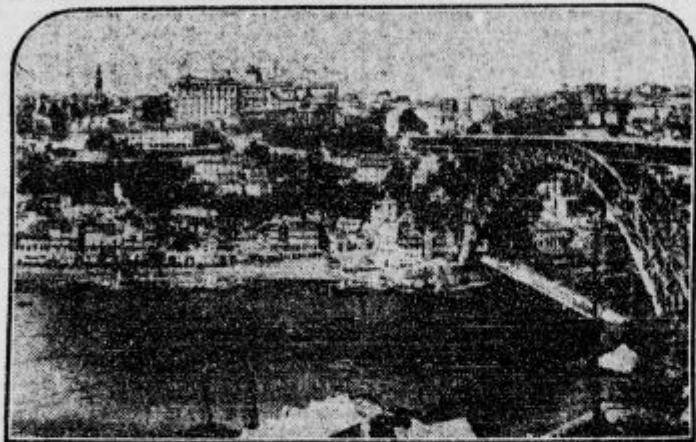
Mislino, da je kaj malo Slovencev, ki bi bili kdaj pokusili, kakšno je sloveče portugalsko portsko vino, ki slovi po vsem svetu. To vino je tako imenitno, da se najboljša italijanska ali francoska vina z njim niti primerjati ne dajo. Pesniki so ga nazvali »portugalska kri«.

To nad vse imenitno vino je Portugalski ne le v čast, temveč tudi v velik narodni gospodarski dobiček, ker ga za drag denar izvažajo v tuje dežele. Izvažajo sicer tudi nekaj dragocenih rud, na primer »volframov« rudo in cin, kar je za vojskovanje dandanes velike važnosti, vendar je »portugalska kri« med izvoženimi dragocenostmi bila na prvem mestu.

Portsko vino je posebna vinska sorta, ki uspeva zgolj v nekaterih krajih na Portugalskem, kakor pri nas na primer stercanec dobiš

Portskega vina sta dve vrsti: belo in črno. Vsak vinogradnik je dolžan belo sorto posebej obrati, črno pa spet posebej, da se belo vino ne meša s črnim. Le tisti kmet, ki ima eno sorte premalo, da bi mogel napolniti z ujo posodo, sme mešati obe vrsti, pa to potem ni več za izvoz. Nekdaj je portska črna sorta najbolj slovela. Ko ga zabijejo v sod in ga v njem pustijo dalj časa, dobi tista črna barva nekak tak blešč, kakršnega ima dragulj »topaze«, ki je rdečkast ali modrikast. To traja nekaj let! Nato pa vina prepeljejo v glavno zadržno klet v kraju Vila Nova da Gaia. Tukaj vino pretočijo v velike sode, kjer spet nekaj časa leži. Nato ga pa pretočijo v manjše sode po 550 litrov, kjer potem več let počiva.

Sčasoma kajpada vino izgubi precej svoje moči — to se pravi, da izhlapi precej njegove

Portugalska luka Porto

je na Krasu, pa še tam ne povsod, »svičkac« le na Dolenjskem itd. Porto raste v dolini reke Douro, ki se pri obmorskem mestu Porto izliva v morje. Zato so potem vinu dali ime »porto«, ker so iz Porta ali Oporta to vino izvažali okrog po svetu. Po svetu je to vino zaslovelo že okoli leta 1678, ko kronike prvičkrat o njem pišejo. Od tistih mal do danes je portugalski porto šel po svetu v veliki slavi in časti.

Ko je veliki portugalski državnik Salazar svoji dotlej nesrečni domovini dal trdno podlago ter jo je iztrgal iz rok masonskih Judov in komunistov, je krepko organiziral tudi njegovo gospodarstvo. V ta namen je posegel tudi v organizacijo, ki je dotlej to vino izvažala po svetu. Salazar je vse vinogradnike združil v posebno zadrugo, ki je bila obvezna. V vodstvu zadruge je sedel tudi zastopnik državne oblasti, ki je umel svojo stvar, ter nadzoroval, kako so ravnali s tem vinskim pridelkom. Zadruga je skrbela, da so kmetje posej sadili le najboljše trte in da je za izvoz šlo le najboljše vino. Kažar koli je kaka pošiljka portskega vina odšla iz Porta v svet, je šlo z njo tudi uradno spričevalo, ki je jamčilo, da je vino res portsko.

Veliko povpraševanje je že po novi knjigi „Slovenčeve knjižnice“, ki je sedaj v tisku:

J. HEER: BERNINSKI KRALJ

Skrivnostni lovec Bernine in močna Cilgija Premont sta glavni osebi tega lepega romana, ki je roman o žrtvi dveh, ki sta se ljubila, pa je usoda s kruto roko posegla v njuno življenje... Brez dvoma bo ta knjiga našla mnogo hvaležnih bralcev.

vega alkohola. Zato mu morajo dodati — starosti primerno več ali manj enako starega žganja, da vino ohrani svojo staro moč. Ko vino približno 8 let tako leži, dobi svojo pravo starinsko barvo ter svoj prijetni vonj in okus.

Lahko si torej mislite, da tako vino ni poceni. Zato ga kajpada taki, kakršni smo mi, niti kupiti ne moremo. Večina tega vina je nekdanj šla na Angleško in v Brazilijo. Izvoz v Brazilijo nazadnje že od leta 1931. Še leta 1940, ko je Portugalska izvozila še 319.000 hektov tega vina, ga je šlo celih 240.000 hl na Angleško. Tistega leta ga je Francija vzela 56.000 hl, Norveška pa 24.000 hl. No, leta 1941 je Norveška odpadla docela, Francija ga je vzela le še 4000 hl in Anglija samo 120.000 hl. Takrat so se za to kapljico začele zanimati Združene države Severne Amerike, ki so ga leta 1942 vzele 60.000 hl. Lanskega leta je Portugalska izvozila le še 160.000 hl tega svojega dragocenega blaga, od tega 100.000 hl v Združene države.

Jasno je, da je te kapljice zdaj v portugalskih kletih vedno več. Ker jih je začelo skrbeti, kam bi spravili take velike množine tega vina, so Portugalci začeli propagando, naj bi to vino tudi doma pili. Pa je malo zaleglo. Nekaj več so ga res doma pospravili, vendar mnogo premalo, da bi razbremenili prepolne kleti. Tako je oktobra lanskega leta v zadržnih kletih v Vili Novi bilo nič manj ko 10.000.000 hektolitrov te dragocene pijače. Več prostora pa v njih ni. Nobenega dvoma ni, da bo ta čudovita božja kapljica po vojski spet šla po širnem svetu ter množila sloves in bogastvo svoje portugalske domovine.

Nalase smo to vino malo bolj popisali, da smo mogli pokazati, kako drugod skrbijo, da pridelki domače zemlje pridejo k čim večji časti in čim večji donosnosti. Kaj, ko bi se tudi pri nas našel kdo, ki bi po vojski prav tako skrbel za sloves našega »vipavca«, »brica«, »steranac«, našega »svičkac«, »trškogorec«, »metličanac« in »jeruzalemac«!

S portugalskim »portom« se kajpada nobeno izmed teh naših sicer tudi krasnih vin ne da primerjati, vendar bi ob primerni orga-

PRAVNI NASVETI

Pomilostitev zapeljancev, ki se vrnejo iz gozda. Da se prisiljenim, zapeljanim in skesanim članom tolp omogoči povrnitev, je Vrhovni komisar izdal odločbo o njih pomilostitvi. Kdor prostovoljno zapusti tolpe in se javi kakim nemški službeni ednici, temu je zajamčeno življenje in svoboda. Pomilostitve deležna oseba se sme povrniti domov in k svojemu poklicu, brki ko dopuste razmere. Ugodnost pomilostitve ugasne, če se pomilostitve deležna oseba povrne k tolpam.

Dvojna plača za prvi maj. Vrhovni komisar je odredil, da mora vodstvo obrata vsem na dan prvega maja zaposlenim delavcem izplačati mezdo v dvojnem znesku za delovne ure, odslužene tega dne. Ta zvišana mezda je prosta vseh dajatev in davkov. Naredba velja za vse v zasebnem gospodarstvu zaposlene osebe, kakor tudi za nemške državljane, zaposlene pri nemški vojski ali pri organizaciji. Tudi na tem ozemlju.

Posebno sodišče za verižnike. Da se zavaruje brezobzirno pobijanje črne borze, je vrhovna oblast izdala odredbo o sodstvu črnohorzijačev in verižnikov. Črnohorzijačje in navijačje cen bo na čeloma sodilo posebno sodišče za javno varnost. Ta naredba je stopila v veljavo 1. junija 1944.

Prostustnice za zaporno črto okoli mesta Ljubljane. Od 16. julija t. l. dalje imajo veljavo za prekoračenje zaporne črte okoli mesta Ljubljane samo prostustnice I in prostustnice Süd, ki jih izda Prüfstelle IX des OKH. Lastniki prejšnjih dovoljenj, ki morajo tudi v bodoče prekoračiti zaporno črto, naj pravočasno vložijo prošnje za izdajo novih prostustnic (najkasneje do 30. junija 1944) in sicer: a) prošilci z bivališčem v Ljubljani pri svojih pristojnih policijskih stražnicah; b) prošilci z bivališčem izven Ljubljane pri županstvu svojega kraja. Utemeljitev prošnje je treba sestaviti po možnosti v nemškem jeziku. Prošnje za obnovitev prostustnic je treba vložiti najmanj 15 dni pred zapadlostjo.

Obnova tožba. Z. C. O. V vseh sodnih stopnjah ste pravdo izgubili in ste bili obsojeni na plačilo stroškov. Ker pa mislite, da je pravica na vaši strani, bi radi pravdo obnovili. Vprašate, kako začeti. — V pravdi vas je gotovo zastopal odvetnik, ki vam zaradi poznanja vaše stvari more najbolje svetovati ali obstoje kakšni obnovitveni razlogi ali ne. Pravde namreč ni mogoče obnoviti brez točno predpisanih obnovitvenih razlogov. Taki razlogi pa so n. pr.: če je kakšna listina, na katero se sodba opira, lažna ali lažno preduragena; če sta priča ali izvedenec krivo pričala ali če je nasprotnik ob zaslišanju krivo prišel in se sodba opira na takšno pričanje in zaslišanje (seveda bi bilo treba krivo pričevanje in krivo prisego dokazati); če zve stranka za kakšno novo činjenico in dokaze, zaradi katerih bi mogla biti stvar zanjo ugodnejše razsojena itd. Iz tega vidite, da ni tako enostavno pravdo obnoviti. Če bi to storili brez zakonitih razlogov, bi si nakopali le novih stroškov. Zato bo treba stvar dobro premisliti in se posvetovati z odvetnikom ali sodnikom, ki pozna spise o vaših pravih.

Izgubljena hranilna knjižica. S. E. N. Hranilno knjižico ste izgubili in se bojite, da ne bi najditelj dvignil naloženega denarja. Kako je postopati, da se knjižica razveljavi. — Pojdite k sodišču in predlagajte, da se izgubljena knjižica sodno razveljavi. Sodišče bo izdalo denarnemu zavodu plačilno prepoved, ki traja toliko časa, dokler se postopek ne ustavi (ker ste n. pr. knjižico zopet našli) ali se knjižica sodno ne razveljavi. Ta čas hranilnica ne bo mogla izplačati vloge, čeprav ji kdo knjižico predloži.

Ce lisica odnese kokoši. B. I. E. Lisica vam je odnesla nekaj kokoši in vprašate, ali vam lovski upravitelj odgovarja za škodo. — Lovski upravitelje je praviloma dolžan povrniti vso škodo, ki jo v njegovem lovišču napravi zaščiten divjačina na zemljiščih in pridelkih, ki so na teh zemljiščih. Lisica pa ne spada med zaščiten divjačino in kokoši ne med pridelke. Zato z odškodninskimi zahtevkom napram lovu ne bi uspeli. V bodoče pa sami kokoši bolje zavarujte, da ne bo škode.

nizaciji kletarstva in skupne prodaje ta vina bila naši slovenski zemlji velik vir blagostanja in dohodkov.

Slovinci čakamo svojega Salazarja!

Peter Bohinjec POD KRIVO POVEST IJELKO IZ ČASOV ROKOVNJACEV

20 »Ali je tvoj sin kaj boljši?« nadaljuje Mejač.

»Možje, le pamet. Pustimo to. Preresni časi so, da bi se kregali. Lansko leto nam je toča pobila, požar za požarom se vrsti, na nebu se prikazuje čudna znamenja: predlanskim je sonce mrkalo, lani se je prikazala nenapovedana zvezda ropatica — zdi se, kakor bi se bližali sodnemu dnevu.« poseže vmes Pan-gere iz Strahinja.

»To je pa res, možje! Petkrat je že gorelo v nekaj letih pri nas, tudi cerkev. Pa saj ni čuda. Ljudje so hudobni do kraja. Pri Smrdelu je bila božja kazni: plesali so na vernih duš dan, pa je strela udarila v hišo. Slaboglasna Selanka je sama zažgala, da je zavarovalnico dobila.« je grozil Mlinar z Okroplega.

»In nihče drugi ni zažgal kakor rokovanjaci. Teh lenuhov, ki nečejo delati, je vedno več.« izpregovori župan. »In ti, Kozjek, nisi nič boljši. Lahko bi delal, pa postopaš. Saj te nič roka ne boli. Kje le denar dobivaš? Priluziš ga ne.«

»Preresni časi so, da bi se kregali.«

»Kaj te to briga? Ali ti ne plačam, kar izpijem? Ali misliš, da bom z eno roko po strehah lezel in pokrival? Mi smo kaj pretrpeli za kruh in domovino, ti pa nisi nič. Mi smo stradali in se bili za to, da ti mirno pod streho sediš in ovce strižeš in ti boš meni lenobo očital?«

Kozjek plača in gre. Odhajaje pa nadaljuje:

»Le čakaj, Peter, ti bom že še štreno zmešal!«

Invalid z obvezano roko odide. Čez cesto krene za zidom naravnost v župnišče.

Danes bom se igral poštenjaka. Za vsem, zakaj. Dolgo pa ne več. Moja roka je že sedemkrat ozdravela, jaz pa bi moral še sedem let vojaško kapo nositi. Pa je ne bom, misli Kozjek sam pri sebi in zavije v župnišče.

Družina je bila pri večerji. Velika skleda zabeljenih žgancev je stala na mizi.

»Matevž, pa prisedi, če si lačen!« reče kuharica, ki je imela spoštovanje do ranjenega vojaka.

»Tisto pa že, kuharica!« odvrne Kozjek in prisede k mizi.

Velika dekla zavrti skledo tako, da so ocvirki na žgancih ležali ravno pred hlapcem, ki ga je rada imela, in pravi:

»T3 krajcarjev sem dala za skledo.«

»Vredna je bila.« odvrne Kozjek in zavrti skledo, da so se ocvirki vsuli na njegovo stran.

Dekla se je ujezila, ker je Kozjek potuhtal njeno modrost, pa položil žlico na mizo. Hlapec pa nevoljno izpregovori:

»No, Kozjek, kje imaš pa štek-ljačo?«

»Pri županu imam epravljeno.« se odreže gost.

»Oho, potlej boš pa za briča. Saj Pajk v Kranju jih dosti potrebuje, pravijo.« ga spet useka hlapec.

»To je prav tako, kakor če bi polha postavili med orehe.« pristavi velika dekla.

V tem stopi v hišterno župnik Blaznik.

»No, Kozjek, kako pa ti prideš pod našo streho?«

»Nekaj vam imam povedati, g. župnik, pa med štirimi očmi.« odgovori Kozjek.

»Zakaj pa med štirimi očmi?«

»To bosta vedela odgovoriti naj-bolj vaša dva, hlapec in dekla, ki si ocvirke ponujata med več očmi.« pojasnjuje spet Kozjek.

Župnikove oči obliče bliskoma na obeh dekletih in hlapcu, ki je samo odmajal z glavo.

Naposled se zmenita župnik in vojaški invalid v veži.

»Rokovanjaci so sklenili oropati farno cerkev. Zato postavite stražo. Več vam nimam povedati.« reče Kozjek in se poslovi.

Župnik hoče pridržati nepričakovanege sla, ali ta ni hotel čakati.

»Mene nikar ne izdajte, potem vam pa utegnem še kaj povedati.« pristavi še invalid in izgine v temi noči.

Župnik pa maje z glavo in pre-mišlja. Vendar poskrbi za po-nočno stražo.

IV.

V Kranju pri Jelenu je sedelo nekaj zapoznelih pivcev. Pri mizi v kotu sta sedela kmeta Templov in Cvet iz Šenčurja, na oglu mize se je vrtel močiček z rdečim nosom in dolgimi lasmi. Bil je majh-nen postav, črnkastega obraza in šepet, kranjski podobar Karol Gecelj. Zraven njega je sedel sod-ni sluga Anton More.

Druge mize, polite z vinom, so stale prazne, zakaj kramarji so že po večini odšli in sonce je zahajalo za gorami. Le tam pri peči je se-delo nekaj pivcev z razkuštrano brado in zanemarjeno obleko.

»Veš, Gecelj, midva s Templo-vom imava vsak svojega konja in voziva koč v Šengarjevo valjav-

nico. Oni dan, ko je bilo prav de-ževno vreme, sta se oba konja pre-hladila in sklenila sva, da prin-seva na Štefanji dan v Srednjo vas vsak po enega konja in ja postavi-va na oltar. Kaj ko bi ti izrezal dva lepa konja iz lipovega lesa?«

»Bomo že naredili, oče, samo do kdaj?« popraša podobar.

»I no, do Božiča gotovo. Koliko boš pa zahteval za to?« popraša Templov in natoči podobarju prazni kozarec.

»I, kaj bomo? Ti, Cvet, mi boš za to pripeljal voz drv, da se bom grel pozimi, ti pa, Templov, mi boš prinesel en koe. Mojo staro rado zebe pozimi.«

»To se bo že zgodilo.« potrjuje Templov, »samo da boš dobro na-pravil. Saj poznaš najina konja ali pa jih poglej v hlevu. Prav taka morata biti.«

»Take velikosti ne,« se vtakne vmes sodni sluga, »pač pa take po-dobe.«

»Na vsako pest visokosti en bo-kal vina.« pristavi Templov in se ozira na pivca ob peči.

»Gecelj zna samo pajace delati, svetnikov pa že ne, če manj pa ko-nje.« se oglasi pri peči pivce visoke postave in odprtega čela.

»Kaj boš ti govoril, Janez Travnov, ki ne razumeš te stvari. Kaj meniš, da si že izučen podobar, če si nekaj časa pri zaloškem Jane-žiču harve mešal?« ugovarja uža-ljeni Gecelj in se obrne proti peči.

»Jaz napravim takega konja o polnoči, kakršnega boš ti napravil. Le poglej, Templov, v Šenčurju sv. Jurja v velikem oltarju! Konjska glava je skoraj večja kakor život in sv. Jurij ima tako dolge noge, da bi jih bilo treba enkrat oviti, da bi se ne vlekle po tleh.« ugo-varja dolgi Janez pri peči.

Podobar Gecelj ježno vstane in se razkorači sredi izbe. Drugi so se smejali.

»No, Traven, pa ti naredi, ki znaš. To ti bo več neslo, kakor pa tvoja rokovanjska malha.«

»No, Traven, pa ti naredi, ki znaš.«

Pri teh besedah se drugi pivci ob peči vzdignejo in eden skoči pred podobarja:

»Kaj govoriš, mojster skaza? Pri tej priči prekliči besedo, dru-gače ti raztegнем željasti, da ne boš nikoli več odprl ust.«

Sodni sluga pogovarja, podo-barček sede na stol, dolgin pri pe-či pa nadaljuje:

»Polonjek, pusti ga! Ni vredno, da bi se prepiral z njim. Mu bom že jaz eno zagodel, kakršna se mu prilaga.«

»Kaj boš zagodel, Janez?« začno spet podobar.

»Tebi nič hudega, ker si revček! Revček pa si, ker si malo prismo-jen, kakor vsi malarčki, Gecelj! Povej rajši, kako bo z vojsko, ker menda tudi »Novice« bereš, se oglasi drugi pivce pri peči z braz-gotino na licu.

»Naš dobri cesar Franc je že davno umrl. Takega cesarja še ni imela avstrijska država. Zato mu je Bog dal dolgo in mirno življe-nje. Celo roparji in tatje so dobro živeli pod njegovo vladjo. Ali Fer-dinand, naš sedanjí cesar, je napel druge vaje. Znižal je vojaška leta od štirinajst na osem let, toda gor-jeg begunom, ki se bodo odtegnili vojaški dolžnosti,« modruje po-dobar.

»Kaj lažeš, Gecelj! Že cesar Franc je leta 1855, znižal vojaška leta na deset let, Ferdinand jih pa doslej še ni. Pravijo pa, da jih bo še za dve leti.«

»Ljudimana, ti ljudje pa res vse vedo.« spregovori sodni sluga kme-toma.

»Kaj bo res vojska?« popraša Cvet podobarja z zategnjenim glasom.

»Lah se tako zmirom upira. Ne bo dolgo, da mu bo treba nanove-dati vojsko.« nadaljuje Gecelj.

Ej, se ni zastonj 1. septembra naš cesar Ferdinand peljal skozi Kranj v Ljubljano. Nekaj se ku-ha,« pristavi sodni sluga.

»Moj oče so dejali: Kdor ima za soseda Laha, nima nikoli gmaha!« izusti Cvet.

Gecelj in More sta plačala in odšla. Čula sta grede mimo hleva besede: »nihto ne vne-maj!« — pa jih nista razumela. Kmeta v kotu pa sta dobila novega pivca, ki je vstopil, prisedel in govoril:

»Vse bi vama lahko pokradli z voza in še konja povrhu. A ne boj-ta se, vidva sta poštenjaka in nih-če vama ne bo skrivil lasu.«

Voznikoma se je čelo pomračilo in nevoljno sta otrčala glavo.

Plačala sta in odšla.

Novi prišlec pa se obrne k peči in majaje z glavo govori:

»Kako ste brez skrbi! Ali ne ve-ste, da je podobar odšel?«

»E, Fundež, ti imaš preveč skr-bi! Ne boj se tega človeka, da bi komu las skrivil. Ker je bil danes nekaj objesten, mu bomo že po-skrbeli nedolžno šalo. Toliko, da ne bo pozabil, s kom je govoril.« odvrne Travnov in pokliče kre-marja.

»Kaj Gecelj? Ali More, ta je Pajkov pajac.« pristavi Tacman in plača račun vstopivšemu kre-marju.

Odrinili so v jasno noč. Zvezdo so sijale na nebu in lahak veter je pihal čez polje.

• Nikar ne kradi!

(Dolgo priložnost.)

Križem sveta

Zanimivosti v koledarju

Nobeno stoletje se ne more začeti s sredo, petkom in nedeljo. O tem se lahko prepričate, če pregledate razdobje dveh tisočev let. Mesec oktober se prične z istim dnevom v tednu kot januar, april z istim kot julij, december z istim kot september. Ne velja pa to za prestopna leta. Februar, marec in november se začnejo z istim dnevom v tednu. Junij in avgust pa se pričnejo z različnimi dnevi tedna. Tudi to se ne nanaša na prestopno leto. Navadno leto (torej zopet ne prestopno) se začne in konča na isti dan v tednu.

Posebna kmetija za gojenje glist

Posebna kmetija za gojenje in rejo zemeljskih glist ima v predmestju ameriškega Los Angelesa neka Marija Leisura. Gliste pošilja v škatljah celo v južno Afriko. Podjetna Američanka je v enem letu naredila z glistami 7500 dolarjev dobička.

Vijolice za predjužnik

V srednjem veku so bile vijolice stalno na jedilnem listu, v kuhane vrtnice so bile poznane vsaki gospodinj. V koranu (mohamedansko svetopisno) beremo: ako imaš hleb kruha, prodaj polovico in si kupi narcisov; kruh hrani telo, narcisi pa dušo.

Koliko je levov

Afrika je danes edina dežela, kjer žive levi v večjem številu. To število cenijo lovci na velike zveri na 11.000 do 12.000. To je, če si predstavljamo ogromni obseg afriške celine, seveda zelo malo. Pred mnogimi leti je bilo ne samo v Afriki, temveč tudi drugod levov dosti več, zlasti v Severni Indiji. Tam so zadnje leve postrelili pred kakšnimi petdesetimi leti.

Nova italijanska zastava

Z Ducejevim odlokom, ki je bil objavljen v italijanskem uradnem listu, je bila določena zastava italijanske socialne republike. Zastava obstoja iz dosedanje trobojke, savejski križ pa je iz nje izpadel. Na vrhu zastavnega droga se bo nahajal znak liktorskega svežnja, fašij. Vojsna zastava italijanske vojske ima v sredi črnega orla z razproširjenimi peruti, ki stoji na vodoravno položenem fašističnem liktorskem snopu.

Dobra kupčija

Leta 1867. so Zedinjene države kupile od Rusije Aljaske za 180 milijonov frankov. Blazna cena je tedaj govoril skoraj ves svet. A sedaj? V enem letu so izvozili iz Aljaske za 2 milijona frankov raznih proizvodov. V istem letu je prišlo iz Aljaske v USA za eno milijardo 272 milijonov frankov rib v konservah, osobito lososov. Razen tega so našli v omenjeni deželi zlate rudnike in druge dragocene kovine. Amerika se pač imenitno razume na trgovske posle.

Zganje iz murv

Okrožni predstojnik v Banatu je izdal odredbo o izkoriščanju murv v Banatu. Odredba je bila izdana predvsem zaradi pospeševanja gojitve sviloprejk. Po njenih določilih bo lahko vsak gojitelj sviloprejk pri oddaji 16 kg sviloprejkinih kokonov dobil dovoljenje za kuhanje žganja iz 600 l murv. Na ta način dobljeno žganje bo lahko porabil samo za svoje potrebe ter bo prosto vsake oddaje. Splošna dovoljenja za kuhanje žganja iz murv dodeli gojitelji sviloprejk na 200 l murv. Če gojitelji sviloprejk sami ne bi imeli dovolj murvinih nasadov, lahko nabirajo murve po cestah, javnih nasadih in pred hišami tistih lastnikov, ki sami ne goje sviloprejk. Zato se bo moral vsak gojitelj sviloprejk, ki bi rad kuhal žganje iz murv, priložiti pri krajevnem nadzorniku za gojitve sviloprejk s točno navedbo količine sviloprejkinih kokonov. Vsakega 15. maja bodo morali krajevni pregledniki finančne kontrole sestaviti točen seznam vseh gojiteljev sviloprejk ter vse podatke, iz katerih bo razvidna pričakovana

na količina sviloprejkinih kokonov. Če je določena količina sviloprejkinih kokonov v celoti dosežena, lahko dobe gojitelji sviloprejk še naknadna dovoljenja za kuhanje žganja iz 100 l murv, vendar pa morajo polovico pridobljenega žganja oddati okrožnemu predstojništvu. Vse kazni, ki jih predvideva ta odredba zaradi neizpolnjevanja njenih določil, se bodo stekale v sklad za pospeševanje kinetizstva.

Največji odjemalec braziljske kave

Neutrarna Švedska je lani uvozila iz Brazilije 322.000 vreč kave v vrednosti 23,5 milijona švedskih kron. Švedska je bila drugi največji odjemalec braziljske kave ter je v letu 1943. kupila toliko kave kot Vel. Britanija, Španija in Islandija skupno.

Iznajdljive ptice

Da se jajca razvijejo, jim dovajajo ptice pri valjenju svojo telesno toploto. V isti namen pa talegalsko kure v Avstraliji izkoriščajo toploto, ki se razvija v gnajočem listju, kamor polagajo svoja jajca. Prav tako izkoriščajo tudi vzhodnoazijske vrste kur pepel ob vročih vrelih ali topli ognjiški pepel.

Strupene gosenice

Gosenice metulja kapusovega belina škodujejo naši zelenjavi, ker jo obžirajo. Golovo pa mnogi še ne vedo, da vsebuje kri teh gosenic hud strup, ki škoduje zlasti racam.

Norveške koralne čeri

V notranjem osloškem zalivu v bližini norveškega mesta Grubaka so koralne čeri, ki po lepoti svojih koral lahko tekmujejo s koralami v najbolj vročem vodovju na svetu. Skupno je na Norveškem okrog sto živih in mrtvih koralnih čeri.

Na prste jim stopimol

Vsem tistim špekulantom, ki so si nakopičili bogastvo na nedovoljen način, izkoriščajoč nesrečo slovenskega naroda, bi bilo nujno potrebno stopiti na prste. In to takoj in neizprosno! Tako, edino tako bi bilo zadoščeno in pomagano celokupnemu narodu, ki se zviha v smrtnih krčih.

Brada kot strelovod

Kmetu Codeluppi pri Parmu so je v poletju pripetilo nekaj nenavadnega. Navihta je divjala in skozi okno svojega doma je je opazoval. Naenkrat kmeta ob oknu zadene svetel blisk in ga vrže sredi sobe. Ko si opomore ter dvigne, opazi, da ni nikjer zadobil poškodbe, pač pa mu je strela požgala njegovo brado in brke tako dobro, kot če bi se bil obril. Došla žena in otroci očeta izprva niso mogli spoznati in so ga imeli za utihotapljenega vsiljenca.

Vročja reka

Težka potresna nesreča se je svoj čas pripetila na japonskem otoku Hokaido. Ves olok so pretresli hudi sunki, ceste, mostovi in železniške proge so bile razdejane. Deset vlakov je obstalo na odprti progi. Gladina jezera Kučera se je znižala za pol metra, istočasno pa je nastala v sosednjem ozemlju poplava. Male reke, ki prihajajo z gora na severu, so nosile vročo vodo s seboj.

Dvoboj na vrvi

V nekem majhnem portugalskem mestu je uprizarjala skupina plesalcev na vrvi svoje predstave. Dva akrobata sta se sprla in sklenila sta, da poravnata stvar na svoj način. V trikoju, z lasuljo na glavi in z mečem v roki sta med predstavo nastopila na vrvi. Najprvo sta napravila nekoliko akrobacij, nenadno pa sta se začela v višini po vseh pravilih dvobojevati. Preden je moglo občinstvo razumeti, kaj se dogaja, sta se že spopadla na življenje in smrt. Eden izmed obeh je končno dobil sunek z mečem v prsa in je strmo glavlil na tla, kjer je obležal mrtel. Drugi akrobat je isto tako padel, a je še pravočasno odvrnil meč in se v zadnjem trenutku ujel za vrv. Nato se je dal mirno prijeti in odvesti.

Križanka št. 23

1	2	3	4	5	6	7	8
9			10		11		
12		13					14
15		16	17			18	
19	20		21		22		23
24				26	27		28
29			30		31	32	33
34		35				36	37
38					39		
40			41			42	

Vodoravno: 1. hrvaška reka, 4. ženski glas, 6. glasbena kratica, 9. pogodba, 11. učeva žena, 12. zlato (francosko), 13. glasbilo, 14. gora, 15. pregovor, 17. log, 18. vrtna hiša, 20. gora v Pojavu, 22. žensko ime, 24. kraj na Gorenjskem, 25. klica, 27. del voza, 29. dolina v Triglavskem pogorju, 30. vrsta zemlje, 32. grška boginja, 34. skrajni del zemlje, 35. Zevsov ščit, 37. veznik, 38. suha trava, 39. naslov Aškerčeve pesmi, 40. del sobe, 41. staroslovanski bog, 42. takšen.

Navpično: 1. vstaja, 2. diktat, 3. če, 5. gozdni čuvaj, 6. glej 27. vod, 7. valptov bliž, 8. takšna, 10. ni mesto in ne vas, 11. panj, 16. vojaški duhovnik, 18. zveza (tujka), 19. žito (2. skl.), 21. glasbeni izraz, 22. češka pritrilnica, 23. rimski domači bog, 25. velika posoda, 26. kal, 28. naravoslovje (tujka), 29. brez njega nismo kristjani, 30. jarem, 31. pesnitev, 33. isti, 35. števnik, 36. član izumrlega naroda.

Rešitev križanke št. 22

Vodoravno: 1. zora, 5. kupa, 9. aba, 10. ino, 12. Ren, 13. posledica, 14. oko, 16. aba, 17. krp, 18. kdo, 19. Lož, 21. polovičar, 23. lok, 24. bar, 26. Ink, 28. ped, 30. Rim, 32. poprtniki, 35. Ate, 36. ija, 37. tak, 38. rasa, 39. mira.

Navpično: 1. zapor, 2. obok, 3. ras, 4. Vnebovzetje, 6. Uri, 7. Peca, 8. Anapa, 10. ilo, 11. oda, 15. odlok, 17. koča, 18. kol, 20. far, 22. kipar, 25. omika, 27. nota, 28. pri, 29. dna, 31. Ikar, 33. paz, 34. iti.

Najboljši in najcenejši slovenski tednik je »Domoljub«

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Predam

6 prašičkov, 6 tednov starih. Škerjanc Jože. Peč pri Višnji gori.

Kupujmo

vse vrste zdravilnih in dišavnih zelišč, jagode, povrtnino in zelenjavo, sadje in gobe po najvišjih cenah. ALEA, Ljubljana, Vidovska cesta št. 18.

Fanta

za kmečka dela, v starosti od 14 do 16 let, sprejem, Zg. Kašelj 28.

Oglasni v »Domoljubu«

Herausgeber — Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak, Prof. I. R., profesor v pok. — Schriftleiter — Urednik: France Kremžar, Journalist, časnikar. Für — Ljudska tiskarnica — Za — Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, Direktor, ravnatelj. — Alle in Laibach — Vsi v Ljubljani. »Domoljub« stane 24 lir za celo leto, za izposojnino 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inzerate in reklamacije pa upravnica »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave št. 40-04.